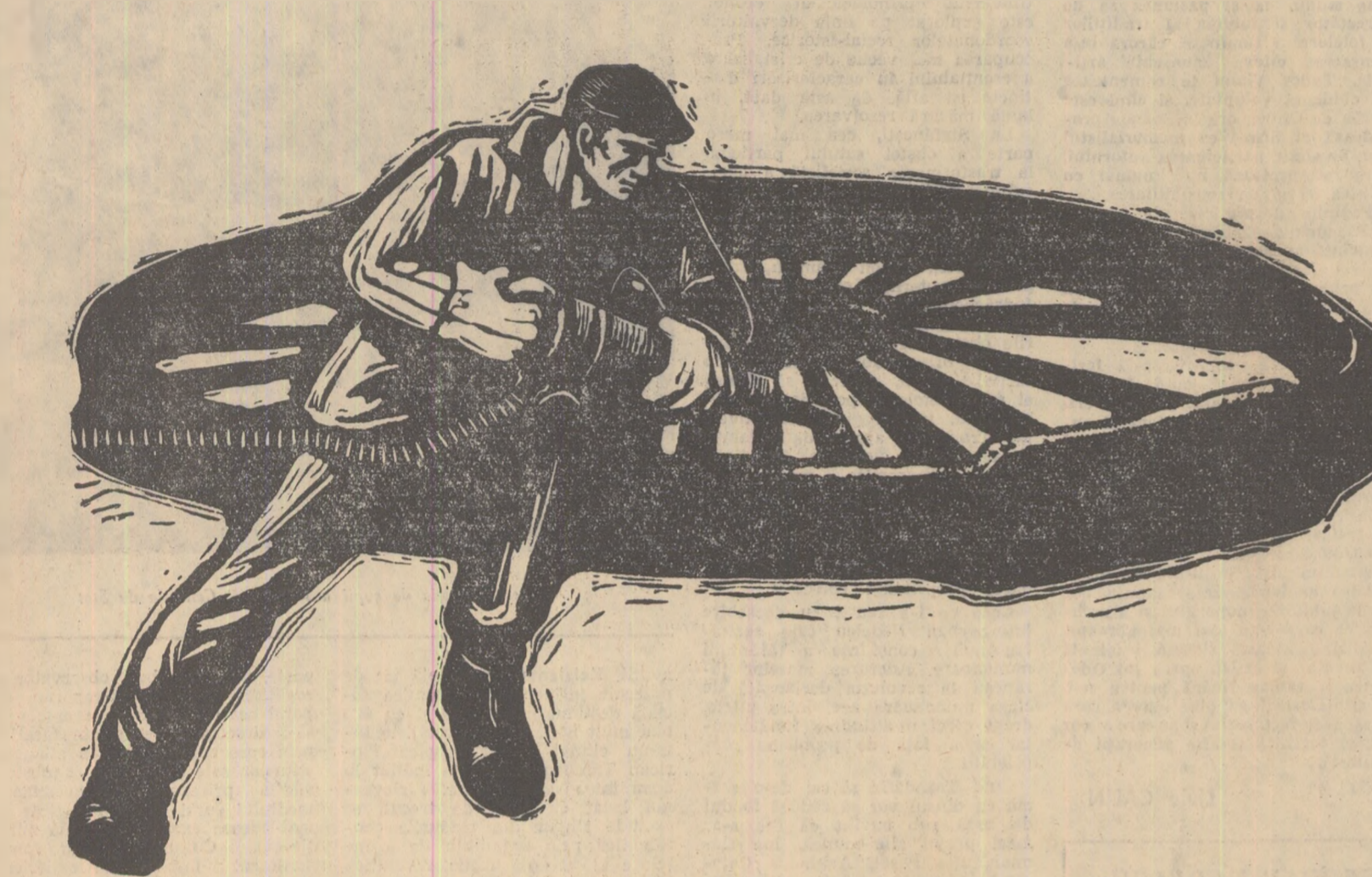

GAZETA LITERARA

Anul VII nr. 23 (325) — joi 2 iunie 1960

ORGAN SAPTAMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN R. P. R.

8 pagini 50 bani

GH. BOJAN

„In cinstea Congresului”

Chipuri de comunisti in literatura noua

In primele faze ale noii noastre literaturi, comunistii erau vazuti de catre scriitorii dintr-o perspectiva mai mult exteriora: parca pastrundea intr-o realitate ce fusese constituita fara participarea lor. In satul Malul...

DOCTRINA AGRESIUNII SI A CINISMULUI

A trecut o luna de cind avionul militar american „U2” a fost doborat la Sverdlovsk, deasupra teritoriului sovietic, la 2000 de kilometri de frontiera. Pilotul Powers, salvat cu parusuta, a vorbit. Au vorbit, mai elocvent decit el, documentele gasite.

IN INTIMPINAREA CELUI DE-AL III-lea CONGRES AL P.M.R.

OM AL TAMPULUI TAU

Uimirea traita de bucurasti, in momentul in care, prin ridicarea paravanului si curatirea calilor, li s-a deschis accesul catre noile constructii din jurul Palatului Republicii, a fost plina de bucurii, si invatarea...

Invitatie la vis

Nu mi-ai fi imaginat niciodata ca cifra matematica, abstracta si rece, poate fi convertibila in vis si poezie. Proiectul de directiva da ce se cheama tehnic perspectiva dar releva, in aceiasi timp, dimensiunea de reverie concreta a proximiilor gasi si cinsprezece ani.

O sarcina mareata

Proiectul de Directiva ale Congresului continua sa se dezvolte pe masa de lucru a fiecarei unitati muncii, chemat sa studieze, sa-i analizeze si sa contribuie la rindul sau cu propuneri concrete. El constituie oglinda unei perioade de insemnanta istorica, in cuprinsul careia au fost maritorii unei cresteri fara precedent a economiei nationale, a infloririi fortelei nationale si, in consecinta, a ridicarii nivelului de trai al celor ce muncesc.

In lumina datelor Proiectului de Directiva, elocventa sobra a cifrelor se supune aprecierii fiecarei unitati. El...

Ani-lumină

Despre poezia cifrelor s-a scris nu o data; aceasta poezie nu reiese din eleganta abstracta a unor semne, ci din implicatia lor concreta: combinata, centrata electric, uzine, scoli, polilicini, cinematografe. Un vast plan de dezvoltare a tarii, presupunind un mare efort de munca indrazneata si constienta — asta ce prevede Proiectul de directiva ale Congresului al III-lea al P.M.R. El demonstreaza inca o data, cu sporita putere de convingere, ce tractoarea uriasa si rapida poate urma o tara al carei popor, descatusat de orice servituti, isi conduce destinul.

Mihai NOVICOV (Continuare in pag. 4)

Muncitorii cazanilor din brigada condusa de Eroul Muncii Socialiste Alex. Codescu, de la Complexul C.F.R. „Grija Rosie”, citesc Proiectul directivelor Congresului al III-lea al P.M.R.

In acest numar: — In intimpinarea celui de-al III-lea Congres al P.M.R. (pag. 3) — Fragment din romanul „Acesta zile si aceste nopți” de Teodor Mazilu (pag. 5) — O pagină scrisă de oaspeți maghiari în țara noastră. (pag. 7)

CĂRȚI

DUMITRU CORBEA:

„Nu sînt cîntăreț de stele”

„Nu sînt cîntăreț de stele” reprezintă rodul unei remarcabile agilități poetice de aproape un sfert de veac. Din volumul de față se conturează profilul unei personalități poetice originale, evoluind pe coordonate constante, care n-a cunoscut salturi spectaculoase, abateri, sinuozități. Apărut în peisajul poeziei noastre într-o vreme cînd unii poeți erau lurați de mirajul modernismului, iar alții se complăceau în cultivarea unei imagistici dulcești — idiliste cu iz semănătorit, poezia tânărului Dumitru Corbea, se numără printre cei puțini ce luptau pentru o poezie progresistă, aducînd prin versul său ecoul puternic al suferinței jărnășit și al revoltei sale surde; Nu voi cînta natură-n versuri stîns Căci timpul meu e rupt dintr-însă Ci voi cînta dureri îndăștate Revolta ce pe toți cuprîns-a.

(„Cîntă epocă”) Poezia sa era populată de sentimentul unei lumi dezmoștenite, lumea fărâșilor trăind într-o cutremurătoare mizerie și ignoranță; o lume cuprînd de foamă și dorință de muncă și de exploatare.

Versurile din perioada primelor volume: „Sînge de țărână” (1935), „Războiul” (1937), „Candlele păgîne” (1936—1938), „Nu sînt cîntăreț de stele” (1940) reconstruie tabloul realității rurale a vremii, în linii de un dramatism eguditor. Atmosfera sumbră a unei vieți pline de suferință, este sugerată prin cîteva imagini; Corbea pictăză doar, în cîteva nuanțe, de preferință cenușii și negri, dar peisajul său e pregnant și de neuitat prin profunzimea sentimentală, iar relatarea directă, sumară, zgîrcită parcă, sugerează tocmai sdrăciată cruntă, dezolantă a unui mod de viață înșimăn. Portretele sale de țărani, („Moș Gheorghie Bejan”, „Inscripție”, „Scrisori către mama”, etc.) dă-tate parcă în piatră, coplite cu dă-ta, în ciuda încă a unor stîncății, respiră o simplitate și o forță de suges-tie deosebită. Cuvîntul nicodă-nă inzonnal, roștit cu ciudă — alături plin de alban și de

dulceață — (atunci cînd nu abuzează de diminutive) asemăndor celui din doinele și baladele populare — exprimă una din calitățile fundamentale ale poeziei lui Dumitru Corbea, marea simplitate. În acest sens o vădită influență creatoare, profundă, pe care a avut-o folclorul asupra versului său.

Sensul atitudinii militante de mai trziu a poetului este adesea declarat și chiar „strigat” cu semete, încă din primele sale arte poetice („...porc în mîna răzvrătirei/Si speranța celor care tac / Prieten nu mai sînt de-ocuma / Altor, decît doar omulul sărac. („Răzvrătire”). Telul poetului la început încă nebulos, („să saram răzvrătire pe pămînt”) va fi apoi luminat de flacăra ideilor clasei muncitoare, ale revoluției proletare pe care le va cunoaște luptătorul revoluționar Dumitru Corbea. De la atitudine a sfidătoare dar anarhică: „Nu-mi pasă de nimic, de nimeni / Sînt însetat după dreptate / Dar chiar dacă-o rămîne singur / La poartă nîmănu n-o bate” din „Răzvrătire” poetul va evolua către sîntina matură a luptătorului conștient de necesitatea Revoluției.

„Sînt ca un stejar în bătaia vîntului pe colină, Pe care nici furtunile, nici trăsnetele nu l-au doborît / Înima mea s-a răzvrătît de nedreptate iar glasul a strigat, Revărsîndu-mă din mîncă ca riul jurtunos și curgînd Către marea și adîncul fluviu al popoarelor înfrăite Privind spre comunism ca navigatorul steaua polară” („Maturitate”).

Treptat, în volumete următoare viațunea poetului se luminează căpătînd culorile „zilei de mine”, prevestită încă din „Nu sînt cîntăreț de stele”. „Omul de rînd cu gîndul neîmpăcat” (cum îi place să se numească cu modestie), care cu „potcoava înălțămîntei” cădoase „ura dintre oameni, nedreptate” va obra alături de poporul eliberat, celebrîndu-i muncă ca creator, traiul liber. Ochii lui pîndă atunci încețoșat al poetului se înseminează oăzînd „A lumii vesnici primăveri”, „olăstării”, „mugurii”, „soarelui”, paleta sa îmbogățindu-se cu lumini noi, „Tovarășul Ion”, „Cînt zilele ce-au să vină”, „La defilare”, „Ca rădăcina, mugurul și firul țerbilor”, „Multe-am înțeles” etc. sînt doar cîteva dintre poeziile inspirate

de realitățile noi ale vremii atît dar mult așteptate și visate.

Afirmînd cu recunoștință statornică apartenența sa la lumea, în trecut obișnuită, a muncitorilor de pe ogoare, ca și dragostea nestrămănată pentru peisajul rustic al țării, sufletul poetului este încărcat de bucuria vieții noi, a eliberării neamului său de rob.

„Bulgărul de fărînă din ogor / Parcă mă furnică încă sub picior / Mă înțepă miriș și oșoi pe șesuri / Și le port în mîni ca să înțepescuri”.

Alături de contemporanii săi, poetul intră în școala „noii marșuri” a poeziei săi fărîșite. Cîntecul sfînd al „primăverilor viște”. Volumul de față cuprinde, din păcate și unele bucăți mai puțin realizate, mai puțin reprezentative pentru talentul autorului („Candlele păgîne”).

Cartea aceasta de versuri, reprezentînd activitatea realizată a unui poet harnic alături în plină desfășurare creatoare.

Eugenia TUDOR
TUDOR VIANU:
„Alexandru Odobescu”

Fără a ignora portretul spiritual al lui Odobescu, Tudor Vianu se oprește mai cu seamă asupra operelor sale principale. Ca prefață, studiul a fost intitulat A. Odobescu-Pagostist și umanist. Sînt coordonate care definesc și solicită atenția. Între autor și obiectul cercetării există în acest caz similitudini. Tudor Vianu, erudit umanist și sensibil poet al culturii, pătrunde în opera lui Alexandru Odobescu cu toată aceea bogăție de mijloace care-i ajută la talmăcirea ei. Studiul aduce date de ordin biografic menite să reliefeze atitudinea militant-patriotică a scriitorului. Această constanță rămîne mereu în atenția lui Tudor Vianu care dă un răspuns vechii istoriografii burgheze unde Odobescu era considerat „spirit aristocratic”, desprins de năzuințele poporului. De la Muncitorul romîn la Tezaurul de la Pietroasa, Odobescu ni se infățîșea-

ză ca un scriitor înaintat exprîmînd, într-o epocă a trădărilor burgheze, cuvîntul lealității față de popor. Ceea ce preocupă îndeosebi pe Tudor Vianu este latura umanist-științifică a operei prezentate. Pentru aceasta înfăptuiește ample analize și cînd ajunge la istoria arheologică subliniază importanța lucrărilor „cu putine analogii în epocă”. La un scriitor cu asemenea sensibilitate, aplicația științifică e de-a dreptul uimitoare. Și, coborînd în secolele Renașterii, Tudor Vianu îl rapela de Lorenzo de Medici și de Raphael, Pseudokygnethikos vine și el cu o mare contribuție în sprînjina apropierei de mai sus.

Cîteva indicații certifiacă receptivitatea lui Odobescu cu valorile culturii umaniste în anii primelor sale studii, ca și pasiunea sa de cercetător și iubitor al tradițiilor și folclorului românesc, cărora le-a consacrat cîteva cunoscuțe articole. Tudor Vianu le comentează cu evidentă voluptate, și cînd este vorba de Cîteva ore la Snagov procedează el însuși ca memorialistul său. Se simte participarea autorului, care interpretează nu numai cu mintea, ci și cu sensibilitatea.

Paginile despre Scenele istorice și Pseudokygnethikos ocupă un loc restrîns, academiolanul urmîrind să reliefeze în figura scriitorului, în primul rînd, trăsătură ignorată sau contestată în trecut, în numele unui prețios lîmînș: posesivismul său de influență pasopistă.

Închekere găsim această fericiată caracterizare lapidară, care merită a fi reproducută: „Fhonul clasic, format din studiul atent al antichității se imbină la el cu cel popular, nutrit de cunoașterea țării, din observarea iubitoare a poporului, din culgerea cîntecelor și folclorului limbii lui din trecut și de astăzi. S-a alectuît astfel aria lui Odobescu, clasică și populară în aceeași măsură, inspirată de urbanitatea modelelor sale savante, dar și de piidurea poporului și a scriitorilor care i-au stat mai aproape. Realizînd această sinteză originală ca învățat și artist, opera lui Odobescu a rămas tînără pentru noi. O citim astăzi cu plăcere ca și care pare a fi fost scrisă și pe care o vor regăsi tot alte și alte generații de cititori”.

Liviu CALIN

ȘERBAN NEDELCU:
„Drum deschis”

Cu romanul „Drum deschis”, Șerban Nedelcu încheie trilogia consacrată transformărilor petrecute în ultimile două decenii într-un sat

dunărean. Unii erod, cum sînt Ion Damian, Lisaveta, Florea Prodan — cunoscuți cititorilor din volumele anterioare: „În cîmpia Durnării” și „Furtuna stîrnește valurile” — apar din nou în prim planul cărții ca protagoniști ai acțiunii.

Împrejurările ce polarizează intensul epic sînt de natură să provoace ciocniri mai violente și să dezvăluie caracterul mai nuanțat ca pînă acum. Analiza romanului ne obligă să constatăm din această perspectivă un cîmb de experiență narativă, o maturizare a viziunii artistice, cu bune rezultate, îndeosebi în caracterizarea modificărilor survenite în mentalitatea țăranilor muncitorii angajați pe drumul colectivizării. Universul psihologic al eroilor este explorat pe linia dezvăluirii coordonatelor social-istorice. Preocuparea mai veche de cristalizare a esențialului în caracterizări distincte își află de astă dată, în bună măsură rezolvarea.

La Ștefănești, cea mai mare parte a obștei satului participă la transformarea socialistă a agriculturii. Sub conducerea comunistilor din sat, colectivizării au dobîndit succese frumoase. Tocmai într-o asemenea moment, președintele gospodăriei, Ion Damian, trece printr-o puternică crîză interioară îndrăgostit de o femeie nedemă de iubirea lui și neglijează trebuiriile obștei. De această slăbiciune profită brigadierul Trandafir, un carierist înrîmă, interesat să ajungă el președintele gospodăriei. O vreme satul va înregistra tentativele lui Trandafir, ajutat de cliaburii și de unele elemente înapoiate, de a-l compromite pe Damian provocînd prejudeci de tot felul gospodăriei. Pe de altă parte, va fi matorul rezeiței ofensive a tuturor oamenilor cîștîți pentru demascarea sabotajului și consolidarea proprietății colective.

Ceea ce i-a reușit cu deosebire lui Șerban Nedelcu este sezisarea noli conștințe a țărănimii muncitoare. Aderarea maselor țărănești la revoluția declanșată de clasa muncitoare are, între altele, drept ecou o atitudine fundamental nouă față de problema proprietății.

Cînd Trandafir și cei de-o seamă cu dînsul vor să reducă fondul de bază sub cuvînt că așa s-ar mări prețul zilei-muncă, Ion Damian, Ilie Pașol, Anghelus Cătarămă deschise ochii oamenilor. Destul se află încă sub influența demagogiei lui Trandafir. Însă, după cum era de așteptat, vîlul de mîncuni se spulberă. Treptat, cei dezorientați descoperă adevărul. Seđina în care, limpezii asupra înșelăriei inițiate de Trandafir, oamenii își spun fiecare gîndul este grăitoare pentru înțelegerea ce care privesc colectivizării obligățiile lor cetățenești dar și pentru noia lor optică morală. Și care știe cum a dîs-o înaintat, cînd în bătaia soarelui se afla Alimic, și cum trăște astăzi „Casele noi, pătulele și hambarele îmbelugate sînt mai convîngătoare decît orice argument. Și Petre Dăianu și Minică și Anghelus știu cu datoroarea actuală lor bunăstare. Dacă averea colectivelor e în primejdie, nici bogăția individuală n-are trîncie — iată concluzia pregnantă ce se desprinde limpede din atitudinea țărănimii muncitoare.

Pe fondul conflictului amintit relieful caracterelor este înegal. Reușite sînt unele personaje secundare; în fiecare dintre acestea descifrăm o individualitate, Florican Tarabegă și Birlogeanu, de exemplu, parcurg un drum diferit, opus celui al lui Ion. Munca este etalonul cel mai înalt. Pentru ceilalți singurul principiu valabil a fost și rămîne acumularea de

Aspect din secția de copii a Bibliotecii Centrale de Stat

avuii. Existența lor denotă că de puternic influențează dinamica socială destinul individului și cu atît mai mult noile relații socialiste. Într-un climat moral propice Florican Tarabegă se simte înaltă de demnitatea de om liber. Birlogeanu, legat cu totul de trecut, se exclude singur din rîndurile conștințelor prin neputința de a înțelegi și accepta legile revoluției.

Pus în situații ce-i dezvăluie spiritul hitru, Anghelus Cătarămă nu este doar un mucleit cu gesturile piteciștii, ci un luptător pentru cauza socialismului. Dirza și sensibil Lisaveta, soția lui Damian își pare și ea vînt curîntă. Individualitatea lor, deși limitată fugă, e revelatoare. În schimb, Ion Damian, creionat mai darnic doar în cîteva scene, nu îndreptățește, prin felul său de a fi, renumele de om ră bîcăr. Este cam șters, contradictoriu și în tot cazul prea nehotărît în momentele decizive. Șcem înăia a împăcării sale cu Lisaveta, îi dezavantajează net, așa cum a conceput-o, autorul. Criticul nu-și poate ascunde reștința față de Șerban Nedelcu care ocuță destul loc în economia conflictului nu se manifestă mai abil, mai rafinat. Dacă ar fi fost mai dibaci gîndit caracterul nociv al intervențiilor sale, s-ar fi evidențiat, prin contrast, într-o măsură sporită, și forța care-l demască și umanitatea superioară a colectivului.

În „Drum deschis” Șerban Nedelcu face dovada unor calități pe care i le cunoaștem numai în

parte. Este un bun observator al realității satului contemporan, capabil să-l înțuească drama și să-i descopere sensul prefăcărilor prin care trece astăzi. În atingerea țelurilor sale artistice, îl stujește o vădită pricepere în investigarea mediului rural (notația sa este cel mai adesea exactă, citează-mi minuoasă). Cu ultimul său roman scriitorul îmbogățește experiența prozei noastre noi și, în măsura în care integrează materia lui artistică cître societate, bănești destul preinvestii, elemente ale fondului de bază, calcule legate de ziua-muncă, etc., ne propune procedee narative, mai puțin folosite.

H. ZALIS

PETRE STOBNESCU:
„Privighetora”

Apropiate ca factura de reportaj, abordînd în exclusivitate aspecte din viața satului contemporan, nucele din volumul lui Petre Stoebescu evidențiază mai ales procese psihologice, momente emoționale și semnificative, capabile prin extensiune a delini caracter. Pe autor îl preocupă îndeosebi momentele de cotitură din conștința oamenilor de la țară, trecerea acestora de la atitudine individualistă, refractară vieții și muncii colective, la munca din cadrul gospodăriei agricole colective.

Înzestrat cu o meritorie viziune scenică, pînă în permanență accentul pe acțiunile personajelor și, mai ales, reușind să surprindă clipa în care frîmțările sufletesti ating apogeul, scriitorul transformă, pe alocuri, nucele sale în scurte scene, în care lăptul brut, încredă de scurte detații, se deapnă cu rare intervenții din partea autorului. Personajele sînt surșite în momente de încordare, stabilindu-și ulterior, prin reeminele autorului, identitatea.

Oamenii din cartea lui Petre Stoebescu — exponenți ai orărilor noastre, — înopnă să trăsăcă, își descoperă personalitatea, conștința demnă. Pentru unii dintre ei, anii puteri populare stînt echivalenți cu a doua lor naștere. Ei au parcurs doar în 15 ani calea de la barbarie la civilizație. De pildă, Crețu V. Nicolae din nuclea „Urșu” evoluează în puștințele cărții, de la stadiul argăului păzitor de porci prin grădinarul bălilor străin de tot ceea ce se întîmplă în lume, la colectivizatul harnic, conștinț de rosturile muncii sale.

Antî socialismului, an de muncă și luptă pentru construirea unei vieți mai bune, în înolă, făcîndu-și gîndescă limpede, îl canalizează pe un făgaș nou energia sa creatoare, alta vreme zgăzuită de o orînduire bazată pe mîncău și puterea banului. Lui Nicolae Amza, din nuclea „Trufăndalele președintelui”, plecat din G.A.C. în urma unei certe cu președintele acestuia, totul în jur îi amîntește de marea sa din gospodărie, de țourăși săi. El nu mai poate trăi singur și întorcîndu-se după alina timp o exclamă: „Frajtor, gospodăria colectivă te face om... Aici în șfirș, mi s-a împlinit dorința. Sînt și eu liber și mîndru la viața mea.” (pag. 108).

Nu toate nuculele au însă aceeași valoare. De exemplu nuclea „Nicovala”, care deschide volumul, este prea declarativă, cu situații forțate și ca un final neconvîngător. Sugerarea de către autor a trecerii fierului Pantelimon Priboi de la atitudine refractară într-un în gospodăria la cea „înereseacă”, „sprîncenă”, a unui om „trezi” dînt-un „ois urtic” ca unul „lăsa la lumina soarelui” ni se pare artificioasă, lăstnd acțiunea nuclelei suspendată, iar profilul general al personajului de abia creionat.

Dacă personajele centrale au fizionomie distinctă, o individualitate proprie, nu același lucru se poate spune despre personajele secundare, care rămîn mai mult un pretext neconcludent pentru a justifica acțiunile primelor.

De pildă, în nuclea „În rîndul lumii” ezitării lui Stan Ghilus, puse de către autor pe seama influenței nefaste a fratelui său, de care se amîntește în trecut, fac ca întregua nuclelei să suferă de lipsa de motivare, lapele invocă fiind fortuite, nedoedite.

Deși inegal, volumul lui Petre Stoebescu reprezintă un debut promițător.

AI. HANȚA

Dumitru Corbea
Nu sînt cîntăreț de stele
VERSURI

TUDOR VIANU
ALEXANDRU ODOBESCU

ȘERBAN NEDELCU
„Drum deschis”

PETRE STOBNESCU:
„Privighetora”

CRONICA LITERARA

REMIUS LUCA:
„Revedere”

Remus Luca a adunat într-un volum mai multe schițe și povestiri inspirate din viața satului contemporan. Este laudabilă orientarea sa conștințată către temele actualității, relevînd repercusiunile transformărilor socialiste în conștința țărănimii. („Am scris aceste lucrări cu convîngerea că ele vor folosi, contribuînd la lămurirea oamenilor în ce privește multiplele probleme pe care viața noastră nouă le pune”, declară autorul în prologul volumului.)

Despre aceste lucrări literare, critica s-a pronunțat chiar din momentul apariției lor. Strîngerea laolaltă într-o culgere permite cîteva observații asupra preocupărilor tematice ale scriitorului și asupra artei sale de investigație artistică. Am reținut, ca o caracterizare sugestivă, formularea desprînsă din studiul amplu al lui Ion Vițner consacrat lui Remus Luca și tipărit în „Viața romînească”: „Autorul «Revederii» este un ardelen care sadoventează”. Desigur, înțurarea cu opera lui Sadoveanu este numai parțială — mai mult un criteriu de asociații comparative — dar criticile demarcă limpede profilul prozatorului.

Lumea eroilor lui Remus Luca era — în anii premergători evenimentelor revoluționare — o lume a tăcerii. Nu tăcerea vișătoare, cu contempieri îndelung savurate, ci o tăcere încordată. Erau supravegheate reacțiile impulsive și interzise gesturile de desănuire, gingașe, delicate. Tăcerea ascundea mai ales o îndărănică obscură, determinată, cum vom vedea, de condiții social-istorice precise. La Remus Luca oamenii stăteau veșnic la pîndă, trînd în tensiune. În fiecare vorbă, ei căutau un gînd ascuns, jignitor și de teama umînților se izolau de semenii. Erau oameni duri, care refuzau plînsul și se purtau dem în suferință. Risul îrumpea rar și atunci mai mult

ca o ironie greoaie. În replica voit comică, nu urmărea efectul hazliu, ci lovirea adversarului pe calea, chiar mai puțin spectaculoasă, a cuvîntelor usturătoare. Anevoie puteai înțezări — prin carapacea aspră, tețoasă, refractară prieteniei — fondul blajin. Alături de ei, tralul nu se putea desfășura prea lesne. Satul îl considera sucii și se frînăna și se desocopere un făgaș pentru recupărarea lor. De altfel, o povestire se intitulează chiar „Sucuși” — porcăla locală a tipului de suc. Nicodă ea n-au respins însă posibilitatea de a fi muncitori, dovodind pe acest plan o forță și o rezistență puțin obișnuite.

Atent la mecanismul psihologic, Remus Luca indică mereu resortul social al comportării. Asprerea firii provinie din acumularea de decepții. În cadrul relațiilor burgheze, sentimentele oneste erau amenințate de înjosire și de ridicol. Opînd pentru singurătate, e-roul se apăra, de fapt, de un mediu corupt. Tăcerea era consecința neîncăderii, a circumspecției. O orînduire simlă i-a forțat pe acești oameni la clăuztare, le-a înlășit talentele. Această intervenție nefastă a societății trece, a burgheziei este viguroz devăluită de către scriitor.

Un om așteaptă într-o gară: „Stam rezemat de un stîlp, toropit de acesa starea obișnuită drumeților, cînd forțola călătorilor f- se desășoară în fața ochilor, fără s-o vezi, cînd frămăntul

de S. DAMIAN

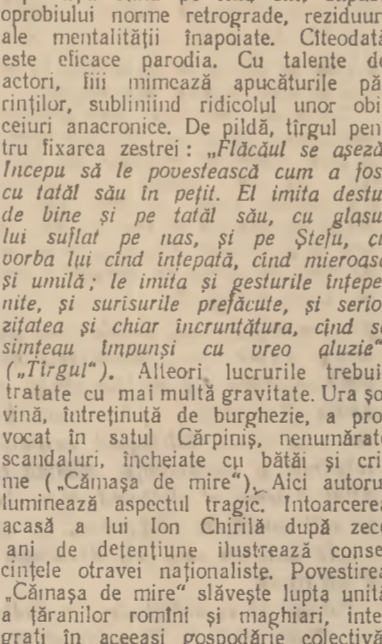
îndreaptă pe albia constructivă. Socialismul deslințează mizeria, aduce bună dispoziție, alungă tăcerea poșacă și individualismul — iată ceea ce arată clar și convîngător autorul. Remarcăm avertismentul lui Remus Luca față de datini conservatoare și superbiții. Rînd pe rînd sînt supuse opozițiilor norme retrograde, reziduurile ale mentalității înapoiate. Citeodată este elocac parodia. Cu talente de actor, lui înceacă apucăturile pătrînzătoare, sublimidul ridicol unor obiceiuri anacronice. De pildă, țirgul pentru fixarea zestre: „Flăcăul se așeză. Începu să le povestească cum a fost cu toată sîn în pești. El imita destul de bine și pe țărăni sau, cu glasul lui suflut pe nas, și pe Ștefi, cu vorba lui cînd întepa, cînd mîerșoasă și umilă; le imita și gesturile înfepente, și surisurile prefăcute, și serozitate și chiar încruntărea, cînd se simțea împunși cu ureo aluzie”. („Tirgul”). Alteori, lucrurile trebuie tratate cu mai multă gravitate. Ura șovină, întreținută de burghezii, a provocat în satul Cărpînș, nenumerate scandări, încheiate cu bății și crime. („Cănașa de mire”). Aici autorul luminează aspectul tragic. Întocirea acasă a lui Ion Chiră după zece ani de detenție ilustrează consecințele otrăvii naționaliste. Povestire „Cănașa de mire” slăvește lupta unită a țărănilor romîni și maghiari, integrată în aceeași gospodărie colectivă, lupta pentru curmarea reminiscențelor naționalismului.

Poate fi semnaltă și schița „Incurcătura”, în care se relevă siorțarea de a birui simțul proprietății private și de a situa relațiile de familie pe baze trancine, armonioase, luminate de socialism.

Care sînt particularitățile povestirii la Remus Luca? Trebuie să observăm aici corenștința lor cu tipurile și atmosfera favorite.

Remus Luca izează de procedeele analitice. Între altele, este aplicat „Reschis” speciei povestiri („Povestile lui Filon Gherman”), Ele sînt menite să fie ascultate, scîntîndu-se reacția auditoriului. De aceea nu supără aici prea tare persistența stilului activ. Portretele sînt schițate sumar, cu exprimarea directă a simpatiei, punctată de interjecții pătimașe: „Era înalt, zvelt, ca un fir de brad, și obrazul îi era rumen, era de jală, că rămîneau

lemele cu ochii pe el ofînd, și-n tot locul, mă aflam și eu cu ei. Hei, cîte n-am pus noi la cale...” Alitadă, în decursul narațiunii: „Bietul băiat asta ce pe spini”. Sau: „Și toată țăraba mea se desfășura așa de-nec, de-ți venea să mor”. Unori din titlu se alizează înclinația spre caracterizări active: „Floarea din grădina noastră”. Navitatea aprecierilor nu distonează cu atmosfera generală de sezătoare: „Întrei i s- tare dragi țetele de la grădina și nu greșeau de țel. Harnice, cu munte sprîncenă, cîntă, glumesc și ridă cîi li zăluca de lungă, iar mîinile le umblă pe lucru, de-ți vine amețea la vîntul-tăle le ele”. Din cînd în cînt intervine și concluzia morală, cum sode bine unui povestitor care extrage țelul împlîntării: „C-asa și în prietenie, ca în dragoste. Unul era suflut mai bogat și celălalt nu-l are

chiar așa de bogat, și fiecare plătește cu ce are. Șeși mai spun că nu pot ști nici chiar tot ce se întîmplă între doi oameni care s- prietenii”.

mai puțin acceptabilă este transplanțarea acestui mod de expunere în schițele concepute sobru și realist: „Raueca a rămas neînțeleasă, dar s-a bucurat. Pe părul ei bălan, la obrazul ei rumen, maramă albă de țînă cu acurii de mălăsa / Tar-are și fost frumos!” Autorul pare că n-are încredere în elocvența faptului și comentează lucrurile prea duios. „Raueca se oprește și-l așteaptă rezemîndu-se de parmacic, așa ca-n anii lor cei dinții, și surde turburată, stringînd la piept marama”. De ce califică Ion Vițner schița „Marama” o bijectorie a genului? Aici tocmai se vădesc efectele negative ale sentimentalismului în narațiune. Întîlnim astfel

de procedee de caracterizare și în celelalte schițe. „Și cîi dorise el aceste clipe ale primelor înflîniri cu oame-nii din satul lui, cum le așteptase numărînd zilele și ceasurile, cum și le închipulse cu încapăînare...” („Cănașa de mire”). Din pricina lipsel de adîncime în tratarea psihologică, tipurile lui Remus Luca nu desășes toluși un anumit stadiu se repetă în variante puțin nuanțate. Mai curînd decît în realizarea tipologică, Remus Luca se distinge prin crearea unei atmosfere specifice. Lumea aceasta a tăcerilor și a gesturilor încete, bine drămuie, lumea aceasta care se urtește acum spre socialism, este sugestiv infățîșată în volumul „Revedere”.

Nu ajunge însă citeodată și înclinația epică așteperată? Alunci nu e de vîină numai metoda de narare a împlîntărilor. Fiindcă Remus Luca convîntecă unora conflictele puterice, semnificative ale realității.

Dacă urmărim suta primelor scrieri („Povestile lui Filon Gherman”), găsim și împlîntări bune, fără un sens mai înalt. Cu o nejustificată insistență este descrisă mirarea unui bătrîn sălean în fața elanului sportiv al înterului („Vorba echipament”). Se evocă parcă uluiala moșilor săfoși siliți să ia contact cu civilizația, temă predicțată a unei defuncție literatură rurale. Iată o stupeficanță înflînire a bătrînelui Filon Gherman cu un „arbitru”: „A venit la mine și unul nalt, c-o fiuieră la gît, îmbrăcat tot în alb, cu nădrăgii lungi orășenești, și mi-a tot turuit un fărțai de ceas descurt naiba știe ce regulament, despre concurs, despre o cupă de nou știu ce”.

Dacă apreciem preocuparea autorului pentru temele transformărilor satului, talentul său de povestitor, trebuie să-i atragem însă atenția că el nu asigură lodeana un relief coreșpunător luptei nouului împotriva vechiului, cu implicațiile ei dramatice și cu victoriile strălucite. Proza e amenințată astfel de lipsă de conflict, de monotone. Numal printre-o oglindire complexă a vieții țărănimii muncitoare, printre-o dezvălură curajoasă a contradicțiilor și subliniere a forței de atracție uriașe a socialismului, pot fi realizate și chipuri de oameni noi, autentici, înfdividualități memorabile.

Remus Luca stînge uneori conflictele incipiente, diminuează dramatismul împlîntărilor. În acele pagini, mișcarea epică e restrînsă la maximum, totul fiind coplesit de idilism („Anghelina”, „Prietenii”, „Ceasul de mîna”). Atunci și înclinația derulării irită și este gata să exclamă, cam grosolan, ca unul din eroii săi citaiți: „Și toată țăraba asta se desfășura așa de încet, de-ți venea să mori”.

ÎN ÎNȚIMPINAREA CELUI DE-AL III-LEA CONGRES AL P. M. R.

Semnificația unor construcții

Noul profil al litoralului

Vechitul litoral era într-un fel mai aproape de natură și în atari observații mentalitate stăgănătă caută uneori să formuleze prezumele un presupus farmec, invocând o simplitate deviativă falacioasă. Era însă în realitate mai aproape de natură numai în sensul că prezenta activă a omului era invizibilă: locuțele păreau minuscul amenajări speologice, peșteri degradate de intemperii și de vreme, printre care oamenii își căutau adăposturi improvizate — iar zidurile informede aveau impresia unor aglomerări de pietre care veniseră singure să se așeze în virtutea capricioasei stihii a Vântului. Privită într-o clipă care obligase Nihil să le fertilizeze ogoarele și nisipurile, să suporte uriașe piramide, arătinu-se foarte puțin reverențioși față de asemenea elemente ale naturii iar grădiniile suspendate ale Babilonului presupuneau intervenții și mai arbitrare. „Natura trebuie sfărâmată în două, spune Marx, pentru ca spiritul să se unifice în sine însuși. Artele au sfărâmat-o cu ciocanul arcaic al lui Hefalstos, au făcut din ea statui!”

Această concepție a dat admirabile roade pe litoralul nostru și ceea ce te impresionează de la primul contact este tocmai intervenția vigorosă a omului care de pe acum își dă posibilitatea să realizeze adevărate dimensiuni ale unui proiect grandios. Radiocla transformare ce se împlineste zi de zi se armonizează însă pe deplin cu priveliștea. Clădirile au linii orizontale și netălmăbură a zării marine, suprafețele plane fără proeminente și relieful greoaie îngăduie luminii generoase un răgaz nestințit, veste puzede de îarbă răspund simetriei plajelor iar zidurile care mărginesc și consolidează fațada, utilizând pietre tăiate lapidar, par stinți stilizate. Arta constructorilor — și rindurile de fațadă au în această conțințentă rezonanța unui meșterit omăgiu — înțeleg pretindemul echivalenței ingenioase, reușind să recompenă pe un plan superior imaginea înfințirii uscatului cu apa și a omului cu frumusețea mării. Zidurile tălmăcesc fidel modulățiile sulețite, sentimentele de umire și exuberanță, stările de reverie fecundă și fascinație pe care le încerci când stăruie tăcut în preajma acestor întinderi fără margine, care învălie în păzire și în momente miraculoase surse de mișcare și vestică varietate. Forme, linii, culori, suprafețe și spații, toate funcționează, creind o atmosferă de veselie și liniște atât de propice odihnei și reconfortării care, a aceste așezări i-au fost destinate, iar soarele evoluează materializându-se și dind tuturor lucrurilor o frumusețe nouă. Privind în răs-timpuri aceste stațiuni renașcute, m-am gândit că dacă aș fi pictor aș simți tentația de a urmări din zori până-n seară schimbarea luminii care cum alțădă, într-o suită de pinze, așa cum alțădă Claude Monet surprindeva în celebrul său ciclu de douăzeci de tablouri, trecerea soarelui pe fațadele catedralei din Rouen, însemnind cu penelul vibrația imperceptibilă a fiecărui ceas de lumină.

Pe plan estetic primejdia cea mai frecventă a marilor ansambluri constructive dind-o dată (conțințentă sau orase întregi) este monotonia, uniformitatea, rezultat de cele mai multe ori dind-o lipsă de fantezie arhitecturală sau din greșita înțelegere a standardizării, și tocmai evitarea unui asemenea pericol în reprofilarea litoralului nostru reprezintă un cert succes al constructorilor. Proiectele au știut să creeze o pronunțată armonie a diferitelor tipuri de clădiri, imbinând pavilioane masive și mari restaurante sau vile izolate menite să accentueze varietatea și echilibrul ansamblului. O funcțiune estetică de mare efect este împlinită pe deoparte de spațiile libere plasate cu un simț necesar pentru gradăția valorilor urbanistice moderne, pe de altă parte de însăși situarea clădirilor în raporturile streme de simetrie geometrizantă în care planurile se succed mecanic obsesiv ochiului și dind impresia de sârăcie și stereotipie. Recentele noastre construcții de pe litoral vădesc imaginație și căutare rodnică de noi forme de expresie adecvate epocii în care nici domeniile cele mai riguroase ale științei nu se mai pot dispensa de spontanitate și fantezie. Ele au personalitate și ritm — acest element de care odată cu celelalte arte, arhitectura nu se poate lipsi fără a decădea din rosturile sale. Pentru că ritmul reprezintă esența dinamică a formelor de expresie, temeiul dialectic al frumuseții heraclitice ca tendință de sublimare a însăși mișcării și vieții. Pentru cel ce nu pot înțelegere poezia dincolo de însemnata adjuvantă a rimei — această invenție a evului mediu în care în mod cu totul curios se mai identifică uneori prezenta supremă a poeziei — trebuie spus că noile construcții ale litoralului fac abstracție de asemenea elemente și vădesc pe alocura chiar „prozaismul” așa cum îl înțînă la Malakovski sau Sandburg. Cine vrea să caute rimă și metaforism încercat în arhitectură și să înțelegă sensul afirmațiilor mele poate privi la Constanța edificul Cazino-ului ridicându-se pe țarm, ca o uriașă moluscă.

Simplitatea deutează adeseori dar, dincolo de ornamentele de orice fel care pot augmenta sau diminua (și roccoul degradat al secolului trecut ne-a dat în această privință argumente convingătoare) valorile estetice, cine nu înțeleg frumusețea unei linii nu va putea realiza nicodată plenitudinea artei. E suficient să ne gândim că vestitul Parthenon avea o coloană de o simplitate totală; iar vulturile complicate, fără simțozitate capiteului corintic de mai târziu, coloanele lui dorice realizate din linii pure terminate direct pe stiloblat reprezintă totuși una din marile minuni ale artei tuturor vremurilor. În acest sens elegiez simplitatea noilor construcții ale litoralului nostru, elegiez supțetea și eleganta siluțelor lor fără să le confundăm nici o clipă cu simplismul și sârăcia ce se manifestau încă, uneori, în arhitectura anilor trecuți.

Dar marea realizare pe care o reprezintă litoralul reconștruit trebuie remarcată și sub raportul agrementului și al civilizației și confortului deplin pe care-l oferă vizitatorului. Cluburi și teatre de vară, cinematografe în aer liber și terenuri de sport în construcția și amplasarea cărora factorul de estetică urbană n-a fost nicodată ignorat, își dau sentimentul că te găsești într-o localitate de înaltă civilizație, iar mobila elegantă tapisată în culori deschise și vesele face interioarele intime și agreabile. Plajele amenajate cu toate cele necesare au devenit mai ușor accesibile prin numeroasele trepte construite la intervale potrivite, iar digurile de piatră și beton păstrând în mare, adăpostind vadurile de furia și capriciile valurilor venite din larg.

Construcțiile continuă însă — la mare ca și pretindemul în țară — cu o impetuozitate impresionantă și de aceea așa vrea să formulez rindurile ce urmează și citeva sugestii. Propun în primul rind ca proiectele să cuprindă întregul litoral într-o mare viziune de ansamblu, în care localitățile se alțenesc cu porțiuni de păduri, cu plantații de vii și pomi fructiferi, cu sanatorii izolate și mici porturi îngăduind o vie comunicative maritimă — toate așezate cu considerarea valorii lor utile și decorative. În stilul unor clădiri, ziduri, porțiuni s-ar putea aborda și elemente ale tradițiilor noastre fără a fi însă preluate servil (așa cum se petrec lucrurile în unele combinații muzicale, în fapt simple juxtapuneri de motive populare cu un vag cadru simfonic) ci stilizate viguros și creator, așa cum apare folclorul în poezia lui Arghezi sau chiar în unele lucrări ale lui Brincus. O asemenea acțiune ar spori originalitatea și farmecul litoralului, ceea ce s-ar înțimpla și cu vegetația dacă grădiniștii ar valorifica frumusețea și caracterul decorativ al unor arbori specifici florei noastre, străduindu-se să-i adapteze condițiilor climatice de la mare; palmieri și pini cresc din belșug aiurea, ce-ar fi să realizăm un litoral cu plopi și tei, cu nucii, stejari, ulmi și castani. În sfârșit după ce efortul constructorilor a fost încununat de succese atât de impunătoare, frumoasele noastre stațiuni așteaptă mina artistului — a sculptorului în primul rind; a sculptorului și nu a mestșueșului rindier, gata oricând să toar-nă în tipare meschine o materie inertă și să figureze simple fotografii în relief. Stațiile și basorelieful — și ce cadru splendid de așteaptă la Eforie sau la Mangalia! — vor trebui să se armonizeze cu linia modernă și îndrăzneată a construcțiilor căci altnminteri ar fi la fel de stridente și neavenite ca bunăoară un bufet greoi acum 50—60 de ani plasat în unul din pavilioanele recent construite! Stațiile sînt însă imperios necesare pentru că niciărei ca la mare unde întinderile și lumina potențează valorile și plenitudinea volumelor, frumusețea lor n-ar găsi un mediu mai prielnic.

Iar pentru posibilitățile de orice ordin, lectura recentului Proiect de Directive deschide splendide perspective și din acest punct de vedere.

Specialiștii, în domeniul cărora mi-am îngăduit aceste incursiuni fugare, vor lerta desigur o imixtiune profană; fie ca entuziasmul autoturului pentru realizările lor să-i servească de circumstanță atențuată.

A. E. BACONSKY

Căminul de zi al combinatului chimic din orașul Victoria

MATURITATEA ORAȘULUI VICTORIA

Orașul Victoria, născut în zilele noastre, deci așezat pe de-a-ntregul nouă, consecință directă și fericită a apariției și statornicirii unei ample vieți muncitorești între țărni combinatului chimic, orașul acesta căruia cu toții îi spunem nou, nu mai este nou. Totul acolo, de la soliditatea și armonia arhitectonică a construcțiilor, până la realizările în producție ale omeniilor, de la viața culturală, de la consiliul și tenace a comitetelor și organizațiilor de partid, totul demonștrază o înținție și o înțeleguine proprii numai marilor acumulari de experiență caracteristice numai naturii. Așa înțid, considerat în lumina timpului, orașul e încă tânăr, el rămîne nou, prin raport la ideile revoluționare care primenesc întreaga noastră existență, dar se poate totodată afirma cu aceeași satisfacție că evoluția lui a ajuns, dacă nu în deplină maturitate, cel puțin în sfera maturității. Copii al combinatului, el a și devenit, ca să zicem asubit, bărbat. Rapiditatea cu care a străbătat într-un timp atât de scurt o cale atât de lungă și care ne determină să-l scoatem dintre limitele adolescenței, își are sorgintea, bine înțid, în aceeași amplă forță socialistă care acțiunează pretindemul de noi, prin arta și artele pururi pulsivă ale partidului.

Între aceste noi coordonate și considerente, așadar, noi scoate din carnetul meu de drum „punctul patru” al scrișorii prin care muncitorii de aici au răspuns acum citiva timp chemării la întrecere socialistă pe țară lansată de către cele douăsprezece întreprinderi și uzine în întimpinarea celui de al III-lea Congres al Partidului. Citez: „...Să ia toate măsurile necesare, împreună cu constructorul, pentru ca termenul de punere în funcțiune a fabricii de metanol să fie scurtat cu 60 de zile.”

Cred că, mai înainte, pentru ca dumneavoastră să știți bine ce importanță are această fabrică în contextul de producție al combinatului chimic, e bine să reproduc cele citeva cuvinte despre metanol ale tinarului inginer Emilian Achirel:

— Metanolul este utilizat aproape integral în fabricarea formolului, care constituie o materie primă în fabricarea rășinilor sintetice și a unor cleuri și lacuri produse tot în cadrul combinatului nostru.

Acesta este, prin urmare, însemnătatea noului fabrici, care, când am ajuns acolo, era gata construită și cu instalațiile aproape montate. Muncitorii, bucuroși de oaspeți, m-au luat și m-au purtat prin noua lor clădire. Mi-au explicat cum reglarea procesului tehnolo-

gic se va face în mod automat, cum adică funcționarea fabricii va avea un caracter centralizat, de la tabloul de comandă la distanță. Am văzut acest tablou de comandă, ale cărui butonide devalute m-au umplut de înținare. În fața unui sir de clape alb-rosii, am crezut că am de-a face cu claviatura unui pian miraculos, și ei mi-au spus că e claviatura aparatului cu care vor înregistra automat evoluția temperaturii, căci și munca automatizată are suflătul și sănătatea ei. Sala acestui tablou de comandă e un adevărat laborator mecanic de o nemișcomentată precizie. Curățenia și ordinea și aparatele ocrotite în pereți cu sticlă născuțu o frumusețe nouă și adimioră, și am scris cu litere subințiate însemnătatea care aici întreaga muncă o va avea în grădă doar un singur om, în loc de trei sau patru, căi s-ar fi cerut altminteri. Mi-au arătat pe grafice, pe clape și monete cum producțivitatea muncii lor va crește, m-au făcut să înțeleg și cit de mult va spori și calitatea produsului, cu alția mi-au înțid în deplină mi-au vorbit despre toate ale lor, înțid și astăzi ele-mi sînt prezente.

Am cunoscut aici un tânăr mărunțel și timid, un fost cloban, Prădan Ion, despre care n-aș fi zis, la prima vedere, că este unul dintre matoriștii aveliceșenți, își are sorgintea, bine înțid, în aceeași amplă forță socialistă care acțiunează pretindemul de noi, prin arta și artele pururi pulsivă ale partidului.

Cred că, mai înainte, pentru ca dumneavoastră să știți bine ce importanță are această fabrică în contextul de producție al combinatului chimic, e bine să reproduc cele citeva cuvinte despre metanol ale tinarului inginer Emilian Achirel:

— Metanolul este utilizat aproape integral în fabricarea formolului, care constituie o materie primă în fabricarea rășinilor sintetice și a unor cleuri și lacuri produse tot în cadrul combinatului nostru.

Acesta este, prin urmare, însemnătatea noului fabrici, care, când am ajuns acolo, era gata construită și cu instalațiile aproape montate. Muncitorii, bucuroși de oaspeți, m-au luat și m-au purtat prin noua lor clădire. Mi-au explicat cum reglarea procesului tehnolo-

gic se va face în mod automat, cum adică funcționarea fabricii va avea un caracter centralizat, de la tabloul de comandă la distanță. Am văzut acest tablou de comandă, ale cărui butonide devalute m-au umplut de înținare. În fața unui sir de clape alb-rosii, am crezut că am de-a face cu claviatura unui pian miraculos, și ei mi-au spus că e claviatura aparatului cu care vor înregistra automat evoluția temperaturii, căci și munca automatizată are suflătul și sănătatea ei. Sala acestui tablou de comandă e un adevărat laborator mecanic de o nemișcomentată precizie. Curățenia și ordinea și aparatele ocrotite în pereți cu sticlă născuțu o frumusețe nouă și adimioră, și am scris cu litere subințiate însemnătatea care aici întreaga muncă o va avea în grădă doar un singur om, în loc de trei sau patru, căi s-ar fi cerut altminteri. Mi-au arătat pe grafice, pe clape și monete cum producțivitatea muncii lor va crește, m-au făcut să înțeleg și cit de mult va spori și calitatea produsului, cu alția mi-au înțid în deplină mi-au vorbit despre toate ale lor, înțid și astăzi ele-mi sînt prezente.

Am cunoscut aici un tânăr mărunțel și timid, un fost cloban, Prădan Ion, despre care n-aș fi zis, la prima vedere, că este unul dintre matoriștii aveliceșenți, își are sorgintea, bine înțid, în aceeași amplă forță socialistă care acțiunează pretindemul de noi, prin arta și artele pururi pulsivă ale partidului.

Cred că, mai înainte, pentru ca dumneavoastră să știți bine ce importanță are această fabrică în contextul de producție al combinatului chimic, e bine să reproduc cele citeva cuvinte despre metanol ale tinarului inginer Emilian Achirel:

— Metanolul este utilizat aproape integral în fabricarea formolului, care constituie o materie primă în fabricarea rășinilor sintetice și a unor cleuri și lacuri produse tot în cadrul combinatului nostru.

Acesta este, prin urmare, însemnătatea noului fabrici, care, când am ajuns acolo, era gata construită și cu instalațiile aproape montate. Muncitorii, bucuroși de oaspeți, m-au luat și m-au purtat prin noua lor clădire. Mi-au explicat cum reglarea procesului tehnolo-

De la geologie la petrochimie

Industria petrolului este extrem de vastă și de complexă. Pornind de la cercetarea geologică pentru detectarea zăcămintelor, se continuă cu activitatea schelelor de foraj și extracție, care se restră pe vaste lăturile de-a lungul întregului arc exterior al Carpaților și se încheie cu prelucrarea șteiului în rafinării care furnizează astăzi nu numai combustibil lichizi și uleiuri, ci și materii prime pentru industria petrochimică (mase plastice, cauciuc sintetic, etc.).

Sintetizând această imensă complexitate în citeva paragrafe concise, proiectul de Directive indică, precis și limpede, sarcinile principale ale fiecărui din vasele sectoriale ale activității petroliere, chemată să joace un rol important în opera de construire a bazei tehnico-materiale a socialismului și de ridicare a nivelului de viață al populației muncitore.

În Directive scrie precis și limpede: sarcina primordială a industriei petrolului este: „exploatarea economică și rațională” a tuturor resurselor petroliere. Acest lucru se va obține prin: introducerea tehnicii noi, a unor metode raționale, a unei organizări superioare a muncii.

În cercetările geologice, știința constituită unul din obiectivele importante alături de minereu, — de fier și cărbune. În regiunile petrolifere vechi (valea Prahovei), șteii au fost căuțat la mari adințimi. Se vor face prospecțiuni și explorări în regiuni noi: Craiova, Pitești, București, ș.a. Cine știe dacă în viitor orașul București nu va fi inconșurat de sonde, devenind un centru petrolifer? Pentru efectuarea prospecțiunilor se vor folosi metode geofizice, însușite pe scară industrială, — metoda seismică, gravimetrică, magnetometrică (denumiri înșeși arată că cercetarea straturilor subterane se face pe bază de metremur provocate de explozii, pe bază de gravitație sau magnetism) — și metode noi, moderne: radiometrică (detectarea zăcămintelor pe bază de radiații), geochimică (analiza chimică a componentei solului).

În domeniul forajului, la ordinea zilei va fi săparea sondelor de adințime până la 6000 metri. Se răspunde astfel așteptării vechilor sondeșori care nicodată nu s-au putut împăca cu ideea declinului văii Prahovei și au crezut cu strășnicie că se vor descoșeri noi zăcăminte la adințime mai mare. Nu s-ar putea să renască Moroeni, Buzenari, Ochii, Țința și Run-cu, vechile gloriole ale petrolului românesc? Se va extinde forajul cu turbine, ceea ce va avea ca rezultat creșterea vitezi de săpare cu 40 la sută.

Deși o sondă care se sapă astăzi în 20 de zile, în 1965 va necesita, pentru ațingerea aceluiași obiectiv numai 12 zile. Avantajele economice sînt evidente, modernizarea utilajului se va face pe baza creșterii potențialului uzinelor constructoare care în 1965 vor produce 135—140 instalații de foraj.

Schelele de extracție se vor îngrăi de o judicioasă gospodărire a rezervelor prin intensificarea producției sodele vechi. Se va da îndeeșe atenție metodelor raționale ca: recuperarea secundară și menținerea presiunii de zăcămint prin injectarea de apă în strat, ceea ce permite prelungirea vieții schelelor și mărirea cantității de ștei extras. Tot la acest capitol se poate aminti de acțiunea de reactivare a sondelor vechi, părăsire de capitaliști, pe motiv că sînt „nerentabile”, și care sînt astăzi puse a doua oară în producție, datorită străduințelor geologilor și sondeșorilor. Carotajul radioactiv denumit „ochiul atomic” e de un real folos în asemenea cazuri. În perspectiva deschisă de Directive ne putem gândi și la automatizarea schelelor de extracție prin conectarea tuturor sondelor la un tablou central pe care sînt indicații toți parametrii necesari producției, astfel că o întregă secție poate fi coordonată de un singur dispeșer.

Rafinarea șteiului se va orienta către obținerea unor produse de calitate superioară, ceea ce în limbajul specialiștilor se numește „adincirea prelucrării”.

Acesta se va obține prin concentrarea rafinării în unități mari, moderne, automatizate, care vor produce benzina cu cifre vitonice ridicate, produse petrochimice, etc., ceea ce va spori valoarea fiecărei tone de ștei prelucrat cu 40 la sută. Industria constructoare va produce utilaj pentru rafinării, — sarcină în vederea căreia se vor reprofila o seamă de întreprinderi.

Progresul pe care-l va înregistra industria petrolului se reflectă în alte capitole ale Directivei, prin creșterea vertiginosă, până în 1965, a producției maselor plastice (de 16 ori), a fierului și a fibrelor sintetice (de 43 de ori), a cauciucului sintetic (50.000 de tone). Progresul industriei petrolului se va reflecta și în sporul de cereale, de porumb și de carne, dacă luăm în considerație că energia care mină tractoarele și combinele provine tot din petrol. Și prin intermediul unor asemenea produse de larg consum, industria petroliferă e în direcție legătură și cu capitalul: „venitul național” — contribuind direct la acel spor de 40—45 la sută al salariului real și al veniturilor țărnișii, prevăzută în Directive.

Vasile NICOROVICI

Proiectul de Directive

Și, iată se ridică la țărmlu poeziei a cifrelor pomire de valuri mari și reci și semnul înmulțirii ca o emblema simplă se-așează peste veacul de aur, dotăzeci.

Da, ochiul meu visează lumina înzecită. Am datorica, poate și dreptul, să mă-nfrunt din poezia aceasta, precisă ca elipsa de care nicodată Pămîntul nu s-a rupt.

Eu simț aceste cifre, le văd cum se trezesc. Partidule, cinștiea te se cuvine fie căci tu transformi puterea și visurile noastre în matematică și poezie!

Aurel STORIN

Om al timpului tău

(Urmare din pag. 1)

Pe acum, al țării care crește sub ochii noștri. România veche devine România nouă, socialistă, o țară a civilizației celei mai înaltate. Pe vremuri, cind, după ani de studiu petrecuți în străinătate, mă întorceam în țară, trebuia să oasntat, prin comparație, înapoierea ei, pustietatea unor regiuni întinșe, tristețea și sârăcia orașelor provinciale muribunde, vidul „spașului social”. Înțelegem că ceea ce trebuie pus la temelia unei noi civilizații rominești este ideea muncii, a creației sociale. Am înțeles apoi că regenerarea dorită nu devenea posibilă decit printr-o orinduire care, desființind exploatarea, exportul capitalului, delapidarea continuă a bunurilor naționale prin abuzurile și prevaricările politocianismului, să mobilizeze, să concentreze și să îndrume efortul constructiv al țării. Acest lucru se petrece acum sub ochii noștri. Este un drum bun, pe care, dacă ești cinștit, nu poți să nu-l aprobi,

și dacă ești harnic și cu lubire de țară, nu poți să nu dorești a-l parcurge împreună cu toți acei care se ostense pentru a-l străbăta până la capăt.

Se ridică, în jurul nostru, locuințe, palate și uzine, înșituiții de toate categoriile, parcuri și arene. Dar, împreună cu ele, se formează, prin efortul însuși de a le ridica, un popor cu noi deprinderi de muncă, cu deprici și îndeminări noi, prețuror al muncii, călți în disciplina ei. Impresia cu inventarul de bunuri naționale, crește elementul uman; o dată cu civilizația materială, cultura socială și morală. Crește decit vechiul nostru popor către o nouă conștiință de sine, conștiința acelor care, construind o civilizație mai înaltă, simt mai puternic în ei demnitatea omului, drepturile care-l asigură roadele muncii și libertatea necesară desfășurării puterilor sale. A înțeleghe aceasta însemnă a fi om al timpului tău

Tudor VIANU

Noi construcții la Mangalia

Ban. CORLACIU

GAZETA LITERARĂ

În regiunea PITEȘTI

În regiunea Pitești au avut loc în cursul lunii trecute consfățuirile „Gazetei literare” cu cititorii. Grupul de scriitori și redactori ai revistei noastre a participat la consfățuirile care s-au desfășurat în orașele Pitești și Climpulung-Muscel, precum și la sezoanele literare organizate în comuna Ștefănești.

TREPTĂ DE VIAȚĂ

A fost în primăvară cind explodau pe dealuri și pe văi, trandafirii vâpâi, pierșici. În creștetul pe o cină de deal, ca niște ciudate și singuratiche păsări flămânde; o clipă apoi s-au dispărut tot alți de ciudat. Mai erau și puni cu floare albă — asemănători unor urșice gloaburi de păpădi. Încolo, dealurile păreau steepe, văzute din depărtare. Cu cât se apropiau, dealurile, în semicerc, dovedeau că nu sînt niște așezări geologice cărârlie de pustiu și gonite de vînt.

mărginit cu țesătoare de iarbă, înfrînte cu garduri înțelepte, eleonaie, baraje, canale de ciment pentru scurgerea apelor din vițură. Benzile de verdeață și plantații slujesc la înfrînerea solului și la paralizarea forței apelor din ploi și dezghețuri de primăvară.

Tovarășul gospodar al regiunii, președintele sîtatului popular regional Pitești, Constantin Sandu, întoarce spre noi un obraz luminos și viguros cizelat cînd îi întrebăm:

— Trebuie să se fi cheltuit o muncă uriașă ca să aște astfel terasele acestor dealuri, pe lângă dealurile des-nădăjduite, care mai adăpostesc puțin... Dacă rămîneau în situația veche, tot pînăntul de pe dealuri ieșea din circuitul agricol. În ziua soraților trase de Congresul al II-lea al P.M.R., Consiliul executiv a pus problema punerii în valoare a acestor dealuri. S-a hotărît să fie plantați, viața altă în regiune. S-a hotărît să ajungem în 1965 la o suprafață de aproape 15.000 ha iar în 1975, la o suprafață de 35.000 ha.

Toluși dacă cineva ar privi prin ferestra avionului, peste aceste etajare a pînăntului cioplit cu sapele, peste spirințele și umerii acestor dealuri, ar fi ispitit să labuzele, înșelal fiind de înălțime și de lucrarea măiestră a oamenilor. Și cînd te gîndești că nu sînt terasele de la Persepolis cioplite de sapele mileniarelor vînturi ale cîmpurilor asire, ci rezultatul unei îndrîznețe muncii omenești, acestea de pe podgoriile Topolovenilor, de pe Goleasca.

Din zborul păsării de aluminiu, peste planurile cenușii ale crețelor, peisajul, solul, înfrîncează ciudate lucruri care parcă atestă urmele grozav de bine păstrate ale marilor terase ale lumii antice, cu nume felurite și pe paralele geografice depărtate.

Așa ne apar și nouă din culmea pot-

coavei de dealuri, terasele sâpte, canalele, parapetele, indugirile de ciment, pe taluzuri mari de pînănt înclinat. Totul este luat după planuri studiate, după un desen logic și practic, care ține socoteala de calitatea solului, de apa ce va să cadă asupra-i, de toate forțele distructive ale naturii vîșnice în prefăcere.

Se pare că tovarășul care ne conduce și care e unul din marii gospodari ai regiunii, privește printre gene dealurile cioplite cu o pasiune, cu o — așa în-drăznă — febră creatoare ca și cum pînăntul rodnic din fața lui ar fi o statuie sau un poem arhitectonic.

În timpul mitologic trăia un finăr de mare frumusețe, Ampelos, îndrăgit de Dionisos (Baclus). Ampelos voină să îmblînzească un taur sălbatic în comuna Ștefănești, cu poezii și prozatori pe care îi citim în revistele și în cărțile noastre. Am urmărit în „Știința pionierului” numeroase date de seamă despre înfrînerea scriitorilor cu pionierii din alte țări și ținem să vă spunem că și noi, la rîndul nostru, am dorit de multă vreme să stăm de vorbă cu o scriitor.

Nouă, pionierii și școlarii, ne place să citim; volumele pe care ni le dăruieți d-voastră ne ajută să cunoaștem viața de azi, să creștem în buni ai poporului nostru. Cărțile d-voastră, ne fac să înțelegem cu încredere, ne învață să ne lîtăm scumpa noastră patrie și să visăm la viitorul ei strălucit. Cîteva spunea la o sezoane că literatura ne dă aripi, ne înalță spre lumină și pentru aceasta, prețuind, oriunde ne-am duce, noi luăm cîteva dintre cărțile pe care d-voastră le scrieți pentru noi. Am vrea să vă spunem — a acestor prieteni care sint volumele noastre preferate. În primul rînd, poeziile marilor noștri poet Mihail Eminescu, volumul Năda Florilor de Mircea Ciocărlan, precum și basmele lui Petre Ispirescu. Dintre cărțile autorilor contemporani ne-au plăcut foarte mult „Nică fără frică” și „Prințul Morlaeu” de Nina Cassian, volumul „Copiii Atenei” de Dimos Rendis, precum și nuvela „Desfășurarea” de Marin Preda, care ne-a amintit cum s-a făcut și la noi în sat gospodăria agricolă colectivă.

Îmi învîrtesc privirea în semicercul de pînănt unde i-au așezat oamenii, teraselor. Văd teșind din cubarele lor „murgurii” butucilor de peste ani. Văd aruncate în aer, în vînt, corzile și cîrciile. Văd peisajul de peste trei ani și-mi amintesc de un vers, scris, sub imperiul bucolicelor lui Virgiliu, un vers pe care-l credeam uitat:

„Cînd desenau ciorchinii, pe dealuri, vii tapete...”

În multe regiuni ale patriei de azi, pe unde se știe și pe unde nu se mai știe, dacii lui Zamolxe, desenau pe dealuri tapetele vii de aur, de argint, de lumină ale ciorchinilor, ale nesfrîștelor vii. Nu știm cum erau viile pe atunci, cum erau lucrute, ce fel de varietăți, dar știm că și într-altă vreme, viile erau în cîșle și că uneori vovozii, ca-n versul eminescian „hălduiau pe la Cotnari”... Și nu era gînd de stricare a vinului, fiind faptul sub mare pteleapsă, cum l-au știut strica și înșela. Acum poporul nostru are nevoie de vin pentru înfrînătoare hrană a trupului și a sufletului și vinul românesc s-a dea multe medalii străine, mereu mai multe.

Așa că privind din această zare faptul, gospodarii mari ai vremii noastre au hotărît să desțelenască, să smulgă pînăntul sălbăticilor și pustiului.

Privese terasele pe care își pune sigiliul de lumină, primăvară.

— Uite, acolo, în trupul de a Goleasca — podgoriile vechi ale goleştilor vor fi plantate pe 60 de ha, soiuri de masă și desert... (Urmează ca o nușcă la cuvîntelor care trezește imagini și excită papilele gustative) Chasseles — Muscat Hamburg, — Coarnă neagră — (pentru struguri de vin) Pilenoturi — Riesling — țămioșișă românească — Felească — Cabernet-negru.

Am iluzia că toate înfrînările — largile înfrînări, terasele — leagăna la araci ciorchinii cu cromatica diversă, cu boabe grase sau translucide, ciorchinii de mîne, vinul de mîne — vinul de viață lungă — nestrict de preferență furișe de negustori, ci vinul îngrijit cu o dragoste geloasă, cum e îngrijit în podgoriile și în cramele noastre de azi.

Privese terasele cum sint și cum vor arăta. Pentru asta au muncit sute de oameni, vor lucra pentru extinderea teraselor, pentru cîștigarea solului alte sute și sute de oameni, o muncă grea. Cățărați, ațirnați pe cîinele dealului, săpă și săpă, nivelează și plantează, mîini înnegrite de soare și de vînt, mîini de bărbăți, mîini de femei și fete.

Îi văd pe Smaranda lon, pe Răducanu Constantin, pe Costică Capreș și alții... Le văd trupurile încovoiate săpînd, săpînd mereu, desfășurînd, smulgînd rădăcini, butuci negri, morți, de sîmea lăstărlășului sălbatic. Văd profilate pe cer siluetele lor cu cîciuli, cu haine colorate, cu chipuri grave, știind că sint într-o luptă crîncenă cu natura și că trebuie s-o învingă, să-i smulgă tot ce poate da.

Îi priveș și simt că poate munca mea nu-i pe măsura greutății și folosului muncii lor încordate, crîncene.

Sute și sute de oameni, mii și mii de zile de muncă, peste 30.000. Zile de muncă, treptele care suie către zielele de mîne, către belșugul locului: „Cînd vor desena ciorchinii pe dealuri, vii tapete...” în cramele, în povernele, moderne, care vor fi construite, va dormi inima vinului, în mari butii; ca să se desțele în suflurile și în mișcările oamenilor în ceasuri de bucurie și desîndere, cînd iau zborul alte vișuri și gesturi generoase; pentru împînirea și echilibrul vieții.

Scrisori de la cititori Pionierii către scriitorii

Dragi tovarăși scriitorii,

Ne-am bucurat mult aflînd că ne vom înfrîn cu prietelii sezoanelor literare organizate de „Gazeta literară” în comuna Ștefănești, cu poezii și prozatori pe care îi citim în revistele și în cărțile noastre. Am urmărit în „Știința pionierului” numeroase date de seamă despre înfrînirea scriitorilor cu pionierii din alte țări și ținem să vă spunem că și noi, la rîndul nostru, am dorit de multă vreme să stăm de vorbă cu o scriitor.

Nouă, pionierii și școlarii, ne place să citim; volumele pe care ni le dăruieți d-voastră ne ajută să cunoaștem viața de azi, să creștem în buni ai poporului nostru. Cărțile d-voastră, ne fac să înțelegem cu încredere, ne învață să ne lîtăm scumpa noastră patrie și să visăm la viitorul ei strălucit. Cîteva spunea la o sezoane că literatura ne dă aripi, ne înalță spre lumină și pentru aceasta, prețuind, oriunde ne-am duce, noi luăm cîteva dintre cărțile pe care d-voastră le scrieți pentru noi. Am vrea să vă spunem — a acestor prieteni care sint volumele noastre preferate. În primul rînd, poeziile marilor noștri poet Mihail Eminescu, volumul Năda Florilor de Mircea Ciocărlan, precum și basmele lui Petre Ispirescu. Dintre cărțile autorilor contemporani ne-au plăcut foarte mult „Nică fără frică” și „Prințul Morlaeu” de Nina Cassian, volumul „Copiii Atenei” de Dimos Rendis, precum și nuvela „Desfășurarea” de Marin Preda, care ne-a amintit cum s-a făcut și la noi în sat gospodăria agricolă colectivă.

Îmi învîrtesc privirea în semicercul de pînănt unde i-au așezat oamenii, teraselor. Văd teșind din cubarele lor „murgurii” butucilor de peste ani. Văd aruncate în aer, în vînt, corzile și cîrciile. Văd peisajul de peste trei ani și-mi amintesc de un vers, scris, sub imperiul bucolicelor lui Virgiliu, un vers pe care-l credeam uitat:

„Cînd desenau ciorchinii, pe dealuri, vii tapete...”

În multe regiuni ale patriei de azi, pe unde se știe și pe unde nu se mai știe, dacii lui Zamolxe, desenau pe dealuri tapetele vii de aur, de argint, de lumină ale ciorchinilor, ale nesfrîștelor vii. Nu știm cum erau viile pe atunci, cum erau lucrute, ce fel de varietăți, dar știm că și într-altă vreme, viile erau în cîșle și că uneori vovozii, ca-n versul eminescian „hălduiau pe la Cotnari”... Și nu era gînd de stricare a vinului, fiind faptul sub mare pteleapsă, cum l-au știut strica și înșela. Acum poporul nostru are nevoie de vin pentru înfrînătoare hrană a trupului și a sufletului și vinul românesc s-a dea multe medalii străine, mereu mai multe.

Așa că privind din această zare faptul, gospodarii mari ai vremii noastre au hotărît să desțelenască, să smulgă pînăntul sălbăticilor și pustiului.

Privese terasele pe care își pune sigiliul de lumină, primăvară.

— Uite, acolo, în trupul de a Goleasca — podgoriile vechi ale goleştilor vor fi plantate pe 60 de ha, soiuri de masă și desert... (Urmează ca o nușcă la cuvîntelor care trezește imagini și excită papilele gustative) Chasseles — Muscat Hamburg, — Coarnă neagră — (pentru struguri de vin) Pilenoturi — Riesling — țămioșișă românească — Felească — Cabernet-negru.

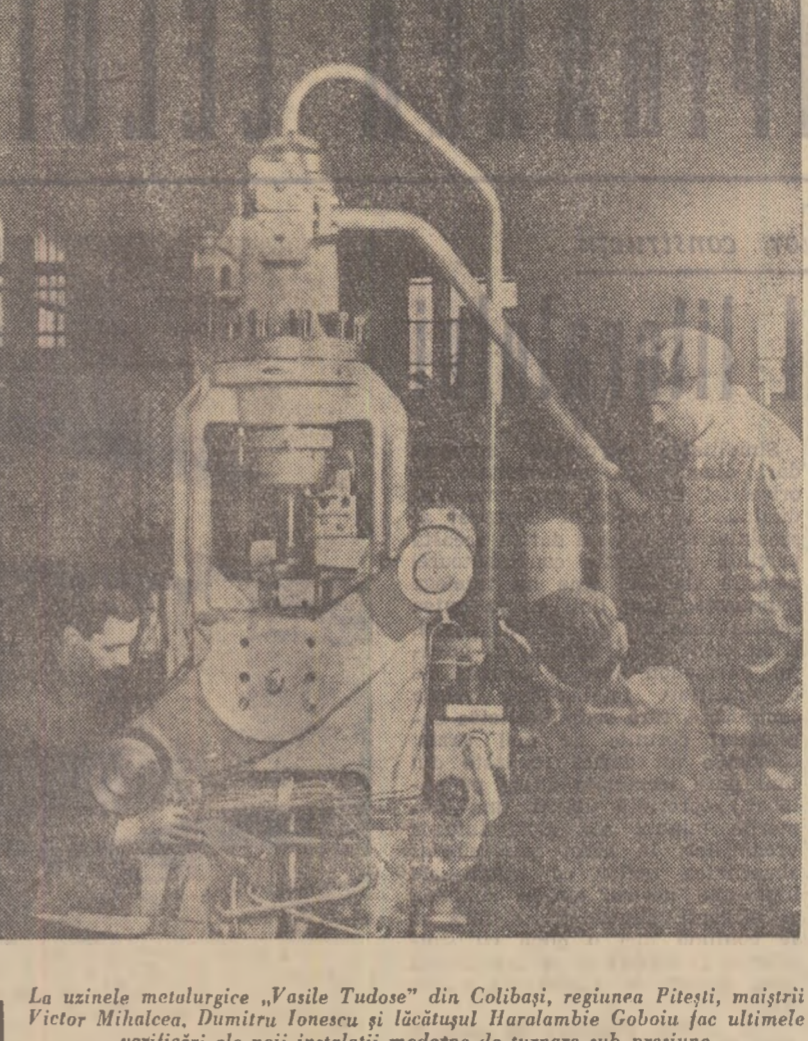
Am iluzia că toate înfrînările — largile înfrînări, terasele — leagăna la araci ciorchinii cu cromatica diversă, cu boabe grase sau translucide, ciorchinii de mîne, vinul de mîne — vinul de viață lungă — nestrict de preferență furișe de negustori, ci vinul îngrijit cu o dragoste geloasă, cum e îngrijit în podgoriile și în cramele noastre de azi.

Privese terasele cum sint și cum vor arăta. Pentru asta au muncit sute de oameni, vor lucra pentru extinderea teraselor, pentru cîștigarea solului alte sute și sute de oameni, o muncă grea. Cățărați, ațirnați pe cîinele dealului, săpă și săpă, nivelează și plantează, mîini înnegrite de soare și de vînt, mîini de bărbăți, mîini de femei și fete.

Îi văd pe Smaranda lon, pe Răducanu Constantin, pe Costică Capreș și alții... Le văd trupurile încovoiate săpînd, săpînd mereu, desfășurînd, smulgînd rădăcini, butuci negri, morți, de sîmea lăstărlășului sălbatic. Văd profilate pe cer siluetele lor cu cîciuli, cu haine colorate, cu chipuri grave, știind că sint într-o luptă crîncenă cu natura și că trebuie s-o învingă, să-i smulgă tot ce poate da.

Îi priveș și simt că poate munca mea nu-i pe măsura greutății și folosului muncii lor încordate, crîncene.

Sute și sute de oameni, mii și mii de zile de muncă, peste 30.000. Zile de muncă, treptele care suie către zielele de mîne, către belșugul locului: „Cînd vor desena ciorchinii pe dealuri, vii tapete...” în cramele, în povernele, moderne, care vor fi construite, va dormi inima vinului, în mari butii; ca să se desțele în suflurile și în mișcările oamenilor în ceasuri de bucurie și desîndere, cînd iau zborul alte vișuri și gesturi generoase; pentru împînirea și echilibrul vieții.

La uzinele metalurgice „Vasile Tudose” din Colibași, regiunea Pitești, maeștrii Victor Mihalcea, Dumitru Ionescu și lucrătorul Haralambie Goboia fac ultimele verificări ale noii instalații moderne de turnare sub presiune

ÎNȚÎLNIRE CU PRIMĂVARA LA COLIBAȘI

spitaleră, primăvara ne-a condus tot drumul pînă la Colibași cu ramuri de prun înflorit. Și florile și și ospitalitatea ei, nu ne-au dezamă și nici pe alezile uzinelor „Vasile Tudose” din Colibași. Primăvara nu și-a retras florile nici cînd am intrat în cabinetul tovarășului director: flori albe strălucite în vazele de săli sau din birouri.

Dar pe aici nu au fost todeauna flori și bucurie. Închid ochii și mă întorc cu gîndul în anii 1942-1943... Auz tropăitul cizmelor hilerștilor... Pe teritoriul pădării se înalță o uzină a morții... Oameni cu zvonit pe haine și moartea în gînd hotărînd unde să se construiască avioane, unde proiectele, unde gloante... Sătenii prestat muncă obligatorie convins și de fevle armelor antonescine... Inginerii de pe Rhin, specializati în construcții de crematori și de fabrici de avioane de bombardament, depuneau tot zelul ca uneltele morții să intre cît mai repede în acțiune... Dar munca lor asiduă a fost înfrînată de înalțarea victorioasă a trupelor sovietice. De atunci pînă azi am prins floare mai curată și ameniți nu răsuflat ușurați și împăcați. Mișca o primăvară fără seamăn!

Regimul oamenilor muncii a hotărît să termine clădirile uzinei și din 1953 aici se fabrică unelte pasnice, motoare și agregate de autocoman (anexe, supape, pistoane), și tot aici se califică în școli cadre noi de muncitori.

Numele tovarășului Chiru Alexandru e bine cunoscut, strungarul deputat în Marea Adunare Națională, lucrăz în contul anului 1977 (aceasta a fost cu o lună în urmă...). Tovarășul Ionescu Gheorghe, cioban, a plecat să se calibre la 41 de

ani. Astăzi e un rectificator frunțos care se descurcă ușor între micrioni.

Despre uzina păcii de astăzi s-ar putea scrie pagini și cărți întregi, despre noile hale, despre grăia față de traul muncitorilor, despre roadele producției, despre oamenii minunați crescuți aici.

Într-unul din zilele noastre, în trepădăria motoarelor, am înfrîn un grup de pionieri cu flori în mîna care vizitau uzina și pe pînăntii lor muncitori. Cineva le explica istoricul acestei imense fabrici. Eu am discutat cu vreo trei dintre pionieri. Și le-am început un basm, o poveste nu tare de demult... A fost odată o muma-pădării hărăzoasă și rea, o vrăjitoare alurșită, care-și pregătea zmeii și zemoacele să ucidă viețuitoarele codrilor... Dar, pasămite, a venit un Făt-Frumos care a răpus căpăcuniți cei hrăpăreți și a prefăcut-o pe zgrițuroasă într-o zîna frumoasă și înfrînă. Într-o zîna care ajută oamenii însetați de lumină și adevăr!

— Și unul dintre pionieri m-a întrerupt din povestit:

— Astăzi povestea uzinei pînăntii noștri!

— A uzinei noastre, corectă un pionier gemăn cu florile de-afară.

Și am plecat de la zina înflorită ducînd în brațe buchete de liliac violet și mirosilor.

Și am plecat de la zina hărăzoasă ducînd în mîni buchete de flori nepieritoare din marea și ospitaliera primăvară înfrînă în miez de Florar în pădurea de pe minunata vale a Argeșului de legendă!

Da, urmașii Meșterului Manole construiesc astăzi anii de aur ai poporului nostru pe „Argeș în sus” și pe întrega noastră țară înfrînă!

Nicolae TAUTU

Chipuri de comuniști în literatura nouă

(Urmare din pag. 1)

răși, dintre care se reliefează mai ales Felecan. Inșurările comuniștilor sint scoase în evidență prin descrierea modului în care înfrînă și înving greutățile. În „Desfășurarea” lui Marin Preda, instructorul de partid, Turlea nu participă direct la acțiune, în schimb Angheleș și Ilie Barbu sint figuri reprezentative de comuniști. Destinul acestuia din urmă e semnificativ pentru acel nou pe care lupta Partidului îl aduce în viața oamenilor. Umanismul socialist trăiește prin atitudine celor mai multe personaje pozitive. În sfîrșit, prin „Bărbăgan” de V. Em. Galan, ajungem la un roman în care activitatea unui comunism se găsește în centrul construcției epice. Și în acest roman sint înfrînate diferite „revelații” pe care le au în contact cu comuniștii — cu Anton Filip mai ales — personaje mai puțin evaluate. (Revelația unor noi posibilități de muncă, a muncii creatoare la inginerul Matei, revelația demnității sale ca om al muncii la Mitu Cîrșitei, etc.). Dar aceste „descoperiri” sint totuși pe planul doi, pe planul întâi rămîndu-și Anton Filip, care face și el „descoperiri”, dar de altă natură. Înarmat cu viziunea comunismului asupra lucrurilor, el descoperă în realitatea înconjurătoare aspecte și semnificații meru noi. „Bărbăgan” (ca și „La cea mai înaltă tensiune” de alfel), este romanul creșterii experienței de muncă și de luptă a unui comunism. Observații asemănătoare pot fi făcute și despre „Setea” lui Titus Popovici. Pe de o parte, în contact cu comuniștii, Mitru Moș descoperă o lume nouă și în afara lui, dar și în el; pe de altă parte, devenit comunism, învătătorul Teodorescu începe să vadă alfel lumea din jurul său. Cele două experiențe se împletesc și se completează reciproc.

Romanele apărute în cîineșta celui de a XV-a aniversări a Eliberării patriei — sint romane ale vieții unor comuniști. Și în „Pe mîche de cuțit” de Mihail Beniuc și în „Soseaua Nordului” de Eugen Barbu și în „Bărbăgan” de T. Mazilu și în alte scrieri, personajele principale evoluează pe întreaga tractorie a acțiunii ca luptători comuniști, caracterile lor definindu-se în luptă; universul sufleteș li se îmbogățește prin experiența cîștigată în toată lupta.

Deci, dacă aruncăm o privire cît de fugăz asupra întregii dezvoltări a literaturii noastre, noi observăm o schimbare semnificativă privind locul și rolul comunismului în construcția epică. La început, luptătorul comunism era personajul cel mai înaintat, dar nu și eroul central. Cu timpul, rămînd exemplu de umanitate, eroul comunism devine și personajul central, în jurul căruia se organizează acțiunea. Literatura noastră reflectă astfel, din ce în ce mai complex, un adevăr obiectiv al epocii: eroul timpului nostru — luptătorul comunism, omul dezvoltat pînă la capăt luptei pentru triumful comunismului pe pămînt.

Studiul literaturii ne ajută să înfrînăm și cauza acestei orientări, necesitatea ei obiectivă. Literatura noastră nouă e o literatură realist-socialistă, o literatură care afirmă

Mihai NOVICOV

EURITMIA MUNCII

ntrecerea de dansuri și cîntece de la Climpulung-Muscel a fost cu o înclinare a celor văzute pe Argeș. Am stat sub înclînare trei ceasuri încheiate. Nu știam ce să aleg între jocul focos și frumusețea fără cursur a strerare, care desigur, sint încă nezburate. Povestii-ne și nouă despre înfrînarea d-voastră literare, despre munca grea pe care o depuneți pentru crearea unui poem sau a unei povestiri.

Aceșta sint cîteva dintre dorințele noastre, pe care vă rugăm să le transmiteți mai departe și celorlalți scriitorii din patria noastră, odă cu invitația de a veni mai des în mijlocul nostru, de a sta de vorbă cu noi și de a afla nouități din viața noastră.

Popa Lenița, Popovici Claudia, Cîrșar Maria, Alencu Elena, Pîrla A-morea, Băldăceanu Dan, Răducanu Cornel, Maria Neculescu, Petre Ionă, Molea Luminia.

din Unitatea de pionieri a clasei a VII-a a școlii „Vasile Tudose” din comuna Ștefănești.

o frumusețe meru alta, meru sporită, în ampla euritmia a muncii. Într-unul din zilele noastre, în trepădăria motoarelor, am înfrîn un grup de pionieri cu flori în mîna care vizitau uzina și pe pînăntii lor muncitori. Cineva le explica istoricul acestei imense fabrici. Eu am discutat cu vreo trei dintre pionieri. Și le-am început un basm, o poveste nu tare de demult... A fost odată o muma-pădării hărăzoasă și rea, o vrăjitoare alurșită, care-și pregătea zmeii și zemoacele să ucidă viețuitoarele codrilor... Dar, pasămite, a venit un Făt-Frumos care a răpus căpăcuniți cei hrăpăreți și a prefăcut-o pe zgrițuroasă într-o zîna frumoasă și înfrînă. Într-o zîna care ajută oamenii însetați de lumină și adevăr!

— Și unul dintre pionieri m-a întrerupt din povestit:

— Astăzi povestea uzinei pînăntii noștri!

— A uzinei noastre, corectă un pionier gemăn cu florile de-afară.

Și am plecat de la zina înflorită ducînd în brațe buchete de liliac violet și mirosilor.

Și am plecat de la zina hărăzoasă ducînd în mîni buchete de flori nepieritoare din marea și ospitaliera primăvară înfrînă în miez de Florar în pădurea de pe minunata vale a Argeșului de legendă!

Da, urmașii Meșterului Manole construiesc astăzi anii de aur ai poporului nostru pe „Argeș în sus” și pe întrega noastră țară înfrînă!

Scenă din piesa „Viață nouă”, la Teatrul de Stat din Pitești

Ieronim ȘERBU

Acțiunile... este zilele și aceste nopți

Acțiunea romanului „Acțiunile... este zilele și aceste nopți” de Teodor Mazilu se petrece în zilele noastre într-o mare uzină din Capitală. Figura centrală a romanului este un tânăr comunist, Tabarcea, care împlinește sarcinile de director al acestei uzine. Scriitorul urmărește lupta directoarei Tabarcea și a tuturor comunistilor pentru introducerea de metode noi de muncă, pentru sprijinirea activității inovatoare este preocupat în același timp de modul în care eroul său reușește pe această cale, călăuzit pentru soarta sa, deși împlinește sarcinile de realizare proprie, către fetele...

Publicăm mai jos un fragment din romanul „Acțiunile... este zilele și aceste nopți”.

Directorul bănuia de ce anume părăsise fabrica în timpul serviciului ministrul de la Turătorie. De fapt nu bănuia, ci știa aproape foarte precis, de ce anume a plecat, ce socoteli și-a făcut, ce i-a trecut prin cap și chiar ce argumente o să inventeze ca să se simtă cu conștiința curată. El și vedea trezind în lușă pe lângă cabina portarului, dinuși să înțeleagă acestuia ce o foarte ocupat și n-ar fi bine să-i rușineze din timp întrebându-l unde se duce la ora aceea. Dar plecarea lui Mielu adusese prejudicii producției și Tabarcea nu se gândea să treacă cu vederea această abatere de la disciplină. Faptul că știa pentru ce anume părăsise Mielu — să bea cu un amic sau să se întâlnească cu o femeie care lucra în schimb de du-pă amiază, îl amănă și-l îndreptă și mai mult împotriva acestuia. Căci în Tabarcea manifestările de dezinterese față de sarcinile obștești, ca de altfel toate abaterile de orice fel nu i se înfășurau încărcate de mister și de aceea sentimentul de iritare se amesteca cu plictiseala. Mai știa de asemenea că Mielu o să-și facă autocritica și o să caute să fie cât mai convins că el vede că Mielu și-a pierdut dreptul în ochii și vorbindu-i sugravit de emoție: „Tovarășe director, regret sincer că am plecat ieri în timpul producției...” Apoi Mielu, care grăbește, îi va demonstra că și el înțelege importanța sarcinilor la fel de bine ca și el: „Îmi dau seama că prin comportarea mea am adus un prejudiciu fabricii și am dat un prost exemplu...” Toate acestea îl iritău și-l plictiseau pe Tabarcea: el știa că Mielu își dăduse seama încă de când trecise poarta fabricii că aduce un prejudiciu... și că un exemplu prost. Atunci de ce făcuse așa? Ce să-și facă autocritica?

Mulți dintre cei care comiteau acte de indisciplină îl asigurau de sinceritatea cu care-și reconșteau greșelile... Datoria lui de director comunist era să nu le pună la îndoaia sincerității, dar nu toți înțelegeau că reconșterea nu schimbă practic și tuată. Păi ce dădea să-și întimplă dacă toți muncitorii ar lucra prost și ar regreta foarte sincer după aceea? Ce să fac cu sinceritatea asta și cu reconșterea asta foarte convingătoare... De aceea Tabarcea opera de multe ori mersul normal al autocriticii care devenea „prea” sinceră: „Lasă, tovarășe, să te vedem în producție...” Tabarcea nu era de loc curios să audă autocritica muncitorilor, cu atât mai puțin cu cât ministrul nu era nici în prima greșală boacăna, nici în prima lui autocritică sinceră. Voia numai să-i atragă atenția că nu-i va mai tolera o asemenea abatere sub nici un titlu.

Mielu arăta așa cum și-l închipuise Tabarcea: foarte abătut și foarte convins de gravitatea greșelii lui. Dar cu cât Mielu încerca să pară mai abătut, și mai torturat de remușcări, cu atât îi devenea directoarei lui mai neinteresant. „Dacă ești un bărbat așa de simțitor, de ce dăruiești lucrul tău?... Dar e mai ușor să-ți faci autocritica decât să muncești ca oamenii?”

— Tovarășe director... vreau să vă explic... încep Mielu cu voce rugătoare, gata să-și pună sufletul pe masă și să analizeze pe îndelung cauzele obiective și subiective care l-au determinat să părăsească fabrica în orele de producție. Tabarcea înțelegea că lui Mielu i-ar face mare plăcere să-i explice ce s-a petrecut în sufletul lui, cum de a ajuns unde a ajuns dar director nu-i interesa, știa și el foarte bine ce se petrecea în sufletul lui Mielu. Presimțea cum Mielu de-abia aștepta să-i spună cit de mult regretă cele întimplate și, tocmai de aceea nu voia să-i dea această satisfacție.

— Nu trebuie să-mi explici nimic... spuse Tabarcea cu asprime în glas, urmându-se îndată în sila gârșii. Nu îți-a cerut nimănui să-ți faci autocritica. Mielu se întinse la față supărat că i se luase dreptul de a-și regreta abaterile. Socotia remușcarea un privilegiu asupra căruia nimănui n-are voie să atenție. Degeaba își pregătise el o autocritică foarte convingătoare, cu influența anumitor elemente nesănătoase asupra sufletului său cinstit dar insuficient cât politicește. Ci n-avea să-i spună directoarei... Ar fi vrut să-l spuie directorului că, înăc de cum țese pe poarta fabricii îl cuprinsese remușcările și cum, ajunsa la stăpâna de tramvai, ar fi vrut să se întoarce, cum de s-a sponedit nevestei-si, și cum toată noaptea s-a perpelit chinat de remușcări...

Mielu n-avea de unde să știe că Tabarcea, cunoșcând toate acestea, și remușcările lui și discuțiile lui cu nevestei-sa, și insomniile lui, n-avea chef să le mai auză încă o dată.

— La ce circumstanțe a fost? întrebă directoarei cu voce liniștită, convins că ministrul se aștepta la o asemenea întrebare.

Mielu tresări buimăcit și jignit. El venise să-și descrie sufletul și omul asta îl întreba la ce circumstanțe a fost?

Tabarcea înțelea că Mielu se simțea jignit și de aceea îl întreba încă o dată cu și mai mare siguranță: — La ce circumstanțe a fost? — Mielu pricepu și el că întrebarea aceasta îl spulberă toate planurile autoritice, dar privirea directoarei era prea necrutătoare ca să poată evita un răspuns hotărât. — La buletul Oltuz... Tabarcea surse și-l întreba cu voce schimbătoare, plerenoasă: — P-unde vine clinica asta? — Mielu se arătă din nou jignit ca și cum nu el ar fi bătut ocolu în timpul orelor de producție. — Nu știu dacă are vreo importanță... încercă Mielu să se apere în felul lui și să ia în înfășurare cit mai demnă. Eu regret foarte sincer... Tabarcea se făcu că nu înțelege ce-i spune Mielu; nu-l interesau remușcările: el voia să știe unde se afla circumstanțele unde băuse. — Te-am întrebat unde se află... se supără directoarei. Dacă știi unde se află, de ce nu mi spui? — Lângă halta Militari... treci puțin podul... recunoscu Mielu că înțelega că nu are nici o șansă să evite răspunsul. — Da... știu și eu... surse Tabarcea. Am băut și eu o dată acolo... Și ce mi ai băut ieri? — Mielu se recunoscu învine, înțelega că de data aceasta n-o să mai poată inventa nici o autocritică convingătoare și o să treacă să spună adevărul. — Vin de regiune. 12 lei kilul... — Ai băut cu sifon? — Nu. Fără. — Ce-va gustări? — Pufniță brânză și o legătură de ridichi... — Bășțari? — Bășții buni... — Dă-te în secție... spuse Tabarcea și-l dădu să înțeleagă că e ocupat și că nu vrea să-l mai întrebe nimic. E pentru ultima oară când și se mai

Acum vreo doi ani... de 1 Mai, cu o delegație sindicală... — Și eu am fost, eu am fost în practică la Leningrad... dumneavoastră nu știți că nu erați încă la noi... — Și tu-ai plecat? — Năică surse în semn că întrebarea a oarecum inutilă. — Mi-a plăcut... asta e puțin zis... spuse Năică lășându-se prind amintirilor. Măsură plăcut și săd lămurii... Rășii sunt conștienți... E bine să ai un de vorbă și să bei cu oamenii conștienți. Îmi place societatea oamenilor lămurii, așa e a tuturor și meu. — Apoi Năică oprește brusc și-l amintirilor. I se pare că a exagerat cu parterul introductiv. — Tovarășe director... ați cilit în ziare că în unele întreprinderi responsabilii de brigăzi frunțate trec să conducă cele doctose?... — Năică se ridică în picioare, ca și cum ar fi vrut să plece. El scotea că ținu și foarte clar de-acum înainte și că directoarei o să priceapă restul și știe. El o să preia brigada de coada și o să renunțe la conducerea brigăzii lui frunțate. — Bine, mă Năică... spuse directoarei, tulburat, privindu-l drept în ochi... Și n-o să fie greu? întrebă directoarei, pînă și-l parcă lui această întrebare. — Destul de greu, recunoscu Năică, dar nu cu temere în glas ci cu satisfacția omului care se va ocupa de ceva deosebit. Destul de greu... Snt și cțiva băieții cum zurlii... — Dar tu o să-l lămurăști pe ăștia? — Natural, tovarășe director... se supără puțin Năică, nu mă interpretează greșit... Eu n-am nimic cu lămurirea ca atare. Cine e nelămurit, să fie lămurit, eu am să-l lămuresc pe ăștia... Dar un om conștient de ce să fie lămurit? După ce plecă Năică, Tabarcea își aminti că într-un fel rugămînta omu-

ori e mai ușor să analizezi cauzele rămănerii în urmă decât să-i pui puterea și energia de a le lichida. Adeseori se întocmeau planuri foarte bune, se emiteau idei dintre cele mai juste; dar mulți nu aveau însă puterea sau răbdarea de a le duce la capăt. Tabarcea urmărea ca în analiza unei stări de lucruri să se descopere cauzele adevărate, căci de multe ori se dădeau întirilor lipsurilor aceeași explicație. În timp ce se gândea la toate acestea Tabarcea auzi urcui — înec, înec, pași foarte cunoscui și, nefind cum să se comporte în fața primejdiei, continuă să stea aplecat deasupra referatului. — Năică, aici femeia nu știu cum să-l numesc... pe numele întim cunoscut numai de ei doi sau pe cel obișnuit... Tabarcea o fulgeră cu privire: încă de cum intrase pe ușă știa că va veni o vreme cînd ea se va întrea cum anume să i se adreseze... — Am o rugămînt mare la tine... spuse Irina cu mare liniște și siguranță în glas. Sper că o să mă înțelegi exact... — Năică plecă cum începuse Irina. Toate discuțiile acestea care începeau prudent, cu încercări să se stîrsească în bălănele Cunoștea genul acesta de oameni care deabia așteaptă să devină speciei și care cred că trecerea timpului trebuie să aducă neapărat mai mult rîntate, meschinărie și plictiseală. Cunoștea toate acestea, cunoștea și le disprețuia, dar, auzite din gura Irinei, sunau foarte trist. — Ce te-a învătă viața, Irina? întrebă tare Tabarcea... — Oamenii sînt foarte răi... nu e totul așa cum credem noi... — Ce te-a învătă viața, Irina? întrebă Tabarcea aproape amenințător... — Oamenii se mîncînc între ei... și nici dragostea... noi credeam că există dragostea... uită că nu există... Noi ne-am iubit și ne-am despărțit... — Asta nu înseamnă că toți oamenii care s-au iubit s-au despărțit... Cum de nu ai existat dragostea?... — Tu vorbești așa... rîse ironic Irina... și Tabarcea se cutremură căci bănuise și vremea cînd femeia va căuta să-și dovedească în acest fel superioritatea. — Ei da... eu vorbesc așa, spuse tare Tabarcea... Există și fetele în dragoste, de fetele sentimentale nu e foarte vastă... — Glumești... spuse Irina devenind brusc mai demnă, reproșându-i parcă lipsa de gravitate. — Glumești surse Tabarcea amuzat de naivitatea și lipsa de logică a propriilor lui cuvinte. Nu-mi plac oamenii care învătă din experiența timpului numai lucruri proaste. — Într-incepi cu definițiile tale... Totdeauna tu vorbeai ca un intelectual, nu se vedea că erai strungar... — Ba se vedea... răspunsu cu mîndrie Tabarcea. De aia erai intelectual fiindcă eram strungar, nu vorbeam din cărfi. Dacă eram intelectual sau ceea ce crezi tu că e un intelectual, vorbeam eu cu ea și tine... Vorbea ca un strungar dragă Irina... te rog să mă crezi... — Ai rămas un naiv... un copil... surse Irina strîduindu-se să pară că mai ironică... — Viața m-a învătă să fiu un copil. Viața cea aspră?... — Viața? se miră Irina și mai indignată și mai ironică. — Da, viața m-a învătă să cred în dragoste, în oameni, în fetele... — Eu nu... — Tu n-ai trăit poate... spune liniștit Tabarcea. Toate concluziile acestea sceptice nu vin din viață ci din lăcezeală... la bagă-te puțin în viață, ia

Teoretic e adevărat, ai să vezi ce en-luiziastă o să devii. — Am un soț și un copil... — Foarte bine. Dar să și muncești... N-o să mai vorbești așa... — Dar Irina n-avea de gînd să se întrea ce se petrecea cu ea, ea venise la el pentru ceva anume, Tabarcea presimțea, se înfricoșa și se ruga în a-dîncul sufletului ca să nu se împlinească cea ce presimțea. — Privind-o cu atenție pe Irina înțelese că sînt puțin speranțe ca ea să renunțe la planul ei. Din toate teoriile ei Tabarcea înțelea că Irina nu era cum să renunțe sau n-are puterea s-o facă. — Renunță... spuse cu voce stînsă Tabarcea înfrînat că trebuie să dea lucrurile pe față. — La ce? se prefăcu mirată Irina? — Renunță... o rugă încă o dată Tabarcea. — La ce să renunț dragă, am spus eu ceva care să te jignească? Ți-am cerut eu ceva? — Încă nu dar te pregătești. Te întrebă cum să-mi spui. Eu te rog însă să renunți... Eu știu ce vrei tu... Irina vrui să protesteze, dar uitându-se atență la Tabarcea presimțea că el știe ce voia să-i spună. — Nu se poate, nu? De ce nu se poate? îl întreba Irina căruia acum i se părea firesc ca Tabarcea să știe ceea ce încă nu-i spusese. — Încă de cînd te-am cunoscut, Irina înțormoasă zi de mai erai, după cum știu, comunist. Membru de partid din '45, provenit din P.C.R. Asta pot să-ți răspund... — Dragul meu... și, tocmai cînd, în ciuda răspunsului lui Tabarcea ea se hotărîse totuși să-i spună ceea ce avea de spus, vocea îi deveni mai duioasă, și privirea mai săgălnică. Tu ești doar director, ești un lupător. Cine o să te tragă la răspundere dacă mărești încadrarea fratelui meu? Știi că e un băiat așa de bun... Ești doar un lupător... E și el un lupător și tu... — Te-am rugat Irina să nu-mi spui lucruri pe care le cunosc și eu foarte bine. E plicticos... Știm chiar de cum ai intrat... — De unde știi tu? — Nu era mare lucru... Tabarcea nu mai spusese nimic. Aștepta ca femeia să plece dar ea nu se grăbea să plece. Experiența ei naivă o învătase că oamenii nu cedează de la bun început, că se mai trîntăie puțin în prealabil. — Ce crezi Irina... că-n mine se dă o luptă?... întrebă Tabarcea ștînd la ce anume se gîndește femeia.

Pozi să îi liniștă, răspunsul meu e categoric nu, m-ă și lene să discut pe tema asta. Și n-a fost nici o luptă. Irina oftă din adîncul pieptului. — Experiența ta se dovedește falsă. Ce să-i faci Irina. Viața trebuie să te învețe că nu toți oamenii sînt ceea ce crezi tu... — Dar fiecare om învătă din viața ceea ce vrea sau ceea ce poate; de aceea Irina nu părea de loc înclătă de această lecție a vieții. — Bărbatul meu o să plece la Gova, în concediu, — își aruncă ea în luptă ultimul argument. — Tabarcea știa că Irina în ultimă instanță va arunca și această armă: sperase însă că de data aceasta se va înșela. — Să dea Dumnezeu să se facă să-nțos... răspunsu vesel Tabarcea și cum n-are îl înțeles unde bătea femeia. Șiam că e plecat. — Că e plecat? De unde știi tu? — Că e plecat sau că o să plece la Gova, La Gova sau în altă parte. Irina îl privi cu ură. — Snt un ticălos, Irina, nu? — Femeia nu mai spusese nimic. Se înbrăcă în grabă și plecă fără să se uite înapoi. — Și ct... am sferit pentru femeia asta se gîndi Tabarcea cînd rămase singur... Pînă la înțînarea asta continuam să sulăr, să mă gîndesc la ea... Suferea nu mai exista. Dar suferința îi amintea de Irina cea de altă dată: ceasurile de dezamădire, de așteptare, de încordare, noaptea nedormite se adunau și alcătuiua silueta gîngăse a unei fele luminoase și vesle. Tabarcea era îndurerat că femeia îi răpise suferea pe care tot ea i-o prierunise, suferința aceea avusese ceva curat și pătinos. În locul aceste suferințe omenești Irina îi lăsase acum un sentiment de plictiseală și de iritare, și cu acea bărbatul meu e în concediu la Gova?, scufundase toată povestea în ceva inutil și ridicul. — Tabarcea își aminti că era de terminat referatul pe care urma să-l înă în fața biroului de partid. Înainte de a se apuca de lucru se mai gîndi puțin timp la vizita Irinei... „Eu n-am învătă din trecerea timpului decât lucruri bune. În dar dintr-o vreme la Irina — n-am să trag concluzii triste... Există dragostea...” — „Există dragoste...” își spusese Tabarcea și cu această concluzie care n-avea nimic comun cu reducerea preluji de cost și cu celelalte probleme pe care avea să le rezolve se apucă să-și termine referatul.

Fragment de roman de Teodor MAZILU

trece cu vederea. Fă-ți autocritica la locul de muncă!

A după cearta cu Mielu, discuția cu Năică și re-aduse buna dispoziție. De la bun început, tovarășul Năică formula-se o rugămînt foarte stranie. Aceasta rugămînt, stranie pentru alții i se păru directoarei foarte firească și pe deplin îndreptățită. — Tovarășe director... începuse Năică cu voce groasă și hotărâtă... eu nu admit să fiu lămurit și preluat... — De ce măi Năică? De ce să nu îi lămurit? — Năică oftă din adîncul pieptului și se uită descumpănit la directoare în semn că se aștepta la altă altitudine din partea lui. — Păi de ce să fiu lămurit dacă snt deosebi lămurit? se miră Năică cînd de ce se mai indignat... De ce să-mi se arate importanța sarcinilor cînd eu le cunosc foarte bine? Eu n-am cunoscut importanța sarcinilor? Eu n-am nevoie să fiu preluat! Tu stai și lucrezi conștient și vine unu la tine și începe să-ți explice de ce lucrezi tu conștient... Eu să nu știu de ce lucrez conștient?... Tabarcea îl asculta încîntat, vînzîndu-se de dezvaluire în fața lui o lume misterioasă și atrăgătoare. — Tovarășe director... nu rîdeți căci nici dumneavoastră nu v-ar plăcea să vă fiu lămurit ca Mielu și să vă explice că e mai bine azi decît pe vremea patronilor... V-ar conveni? Eu zic că nu v-ar conveni. Atunci de ce eu, care înțeleg merul sarcinilor care stau în față, snt necre lămurit?... Și de ce să fiu lămurit dacă snt conștient? Adică, n-au încredere în mine? Să-mi se explice mie diferența dintre ce era ieri și ce e-n momentul de față? Mielu să-mi se explice asta? Mie? — Năică era supărat că tocmai lui i se explicase diferența dintre viața de ieri și cea de astăzi, el care înțelegea atât de bine toate acestea. — Cu cine ai stat de vorbă... îl întreba directoarei, de data aceasta, cu toată gravitatea. — Cu nea Mielu... oftă tovarășul. A ajuns Mielu să mă lămurască pe mine. — Se vedea că Năică nu mai avea chef să discute despre asta. — Am o propunere, tovarășe director... Dă-o dracului chestia cu Mielu, eu nu merită altă importanță... — Te-a lămurit Mielu? — Dă-i dracului... oftă Năică surbit. Altfel, vreau să vă comunic. — Pe Tabarcea nu-l mira altitudinea lui Mielu. După ce Mielu era criticat pentru abatere de la disciplină, critica și el pe altcineva pentru o abatere asemănătoare lăra să se întrea dacă era sau nu dreptate. Tabarcea știa și de ce procedea Mielu în acest fel: criticînd și el pe alții își dovedea lui însuși că mai înseamnă încă ceva. Directoarei admise cu plăcere ideea lui Năică de a schimba discuția. — Dar Năică nu era omul care să vină la director în timpul orelor de producție ca să-i înă teorii; de aceea Tabarcea aștepta ca Năică să vină cu vreo propunere concretă. De cite ori venise Năică la Tabarcea, venise cu cite o propunere sau idee. Directoarei își reamintea de asta și-l fovea pe Năică într-o privire plină de simpatie. De cite ori discutase cu omul asta, de altele ori venise cu o propunere care se dovedise foarte înțeleaptă și foarte folositoare. De aceea Năică apărea în imaginația directoarei ca un șir de propuneri și de măsuri binevenite. Dar această imagine nu-i aducea nici un prejudiciu lui Năică, dimpotrivă, privit sub prisma aportului substanțial pe care-l aducea la bunul mers al întreprinderii — chipul lui căpăta o anumită grandoare. — De obicei în expunerea planurilor sale, Năică era foarte laconic: explica despre ce e vorba și, mai ales, sublinia avantajele practice și după acestea și ridică și pleca. De asta această lucrurile se prezentau puțin astfel: Năică o luă mai de departe. — Tovarășe director, ați fost în Uniune?

Doctrina agresiunii și a cinismului

lanța unei mari puteri cu pretenția de a domina lumea, ca „pilotul și-a pierdut mințile, iar avionul, calea... violată astfel, din întâmplare, spațiul aerian sovietic”.

După se sovieticii au expus rămășițele avionului și corpurile delictate pilotului a făcut mărturisiri complete, același Departament de Stat recunoaște, în fine, că avionul meteorologic, avionul civil, era un avion militar, în zbor ordonat și premeditat cu scopuri militare, pentru ca la 10 mai să se dezlănțue din plin cinismul și sfidarea, cînd Herter în persoană declară că: „zborurile de asupra Uniunii Sovietice vor continua”, pentru ca apoi însuși președintele Eisenhower să declare la 12 mai: „Statele Unite au dreptul (?!!) de a efectua zboruri de reconaștere de asupra teritoriului sovietic”.

În asemenea împrejurări, apare de neconcepț cum, totuși, Consiliul de Securitate a respins Proiectul de rezoluție sovietice de condamnare a S.U.A. pentru pătrunderea avioanelor americane în spațiul aerian al altor state.

Consiliul și-a luat, prin aceasta, o enormă responsabilitate: Cu drept cuvînt, A. A. Gromiko a declarat că: „Guvernele ai căror reprezentanți s-au ridicat, în Consiliul de Securitate, în apărarea agresiunii, trebuie să știe că, dintr-un punct de vedere și toleranță agresorilor, ele li încurajează la provocări și mai primejdioase”.

Poazele, milioanele de milioane de oameni snt hotărâți să se apere, să apere pacea și viața.

Prin declarația sa din 25 mai, Republica Populară Romînă a expus clar punctul de vedere al poporului romîn cu privire la agresiunea S.U.A. împotriva Uniunii Sovietice și zădărnirea Conferinței la nivel înalt de către S.U.A.

Poporul și guvernul romîn consideră respectul suveranității și securității tuturor țărilor drept condiție indispensabilă a relațiilor pașnice în-

a se interesa reciproc de sănătate. Sfrîștit acestor încercări omenești de a atenua emoția este teribil că, după toate acestea adevărul apare și mai necrutător decît le-ar fi apărut dacă l-ar fi privit de la început drept în față.

Irina și Tabarcea se priveau stîngherii. Adevărul ieșise la lumină în toată cruzimea lui. De doi ani nu se mai văzuseră. Irina se măritase cu altul. Cu acel altul avea o copil, El, Tabarcea, a iubit-o mult și o mai iubeste încă.

Am venit să te văd... spuse Irina cu bucurie în glas, ca și cum ar fi fost firesc așa ceva.

Dar emoția trecuse și între ei se afla adevărul, așa că vorbele Irinei sunară în gol, foarte triste și foarte inutile.

Între oameni care s-au iubit mult și discuții rezonabile nu snt cu puțință sau chiar dacă snt, au ceva foarte trist, ele snt dovedite alștășului.

Tabarcea o privi trist, înfricoșat de ideea că ajunse să discute la o astfel de tensiune. Conștient că pechelește încă o dată sfîrșitul relațiilor între ei, răspunde și el o citeva cuvinte oarecare.

Ai făcut bine Irina. — Ce oi căutați zădărnice alții de cuvinte: stîngheria nu era o consecință a lipsei de tact a unui sau a altuia ci mărturia prăpăstiei care se ridicase între ei.

Tabarcea înțelea ce se petrecuse cu Irina și tocmai de aceea suferea. Știa și cuvintele pe care ea o să le spună și suferea și din această pricină. Mai știa și de ce țace ea acuma și asta-i marea suferință.

Ceva grav se petrecuse cu Irina și Tabarcea cunoștea exact lucru grav dar

(Urmare din pag. 1)

edita prin eufemisme, justificarea agresiunii hitleriste, concepția-scuza a „spațiului vital”, întreaga aberație din „Mein Kampf”.

Nu pentru asta au murit 40 de milioane de oameni în războiul anti-fascist, ci pentru așezarea unei ordini de drept între popoare, care să steargă războiul din amintirea oamenilor.

Avionul „U2”, doborât de sovietici la 1 Mai, a „descoperit” toată fobomia și cinismul politicii imperialiste a S.U.A.

Care-s faptele și care-i adevărul?

Faptele: avioane militare deasupra teritoriului sovietic, pentru spionaj de stat sistematic, provocări agresive repetate și mărturisite. Adevărul? Continua pregătire a unui război agresiv, chiar în ceasul în care președintele Eisenhower sta la masă cu tovarășul Hrușciov și făcea declarații de dragoste.

De ce spionaj, atunci cînd dl. Eisenhower, la conferința de presă, recunoște în același timp: „Întreaga poziție a lui N. S. Hrușciov și modul său de a se comporta dovedesc că el năzuiește spre un acord”.

De ce exhibiție, pe cit de provocatoare de alt de stupida, a stării de alarmă exact în ziua cînd delegația americană lua loc la masa rotundă a păcii de la Paris?

Cică pentru „verificarea pregătirii de luptă”, tocmai în ziua în care oamenii de pe lăta pînăntului nădăjduiau, cu neînțînă încredere, verificarea posibilităților de Pace.

Nu! Nici abilitate, nici adevăr! — La 6 mai, Washington anunță: „Un avion civil de explorare a spațiului a dispărut, în adevăr, în ziua de 1 Mai”, iar purtătorul de cuvînt al guvernului american, înrudent de lămurii, mai adăugă: „Avionul era echipat pentru a fotografia nori”.

Pînă cînd Departamentul de Stat — și mai lipsit de imaginație, — declară, cu pres-

te popoare; își exprimă convingerea că problemele litigioase se pot rezolva pe cale pașnică și speră că datorită eforturilor popoarelor se vor crea condiții pentru înțerea în viitor a Conferinței la nivel înalt.

Demascarea scopurilor agresive ale bazelor militare de pe teritoriul străin și pericolul pe care-l prezintă actualizează mai mult ca oricînd necesitatea guvernului romîn de a se rezolva, în Balcani, o zonă a păcii, fără arme atomice, fără baze pentru rachete și proiectile teleghidate.

Tovarășul Hrușciov, la consfătuirea unională a fruntașilor întreceri pentru titlul de brigăzi și de frunțtași ai muncii comuniste, a definit clar poziția Uniunii Sovietice și de ac înainte.

Soluționarea neînțelegerilor internaționale nu se poate realiza decît prin tratative și Uniunea Sovietică urmărește mai departe în acest scop, o conferință la nivel înalt, dar în alte condiții, cu oameni de bună credință, atunci cînd la conducerea S.U.A. vor veni persoane care vor face intradever o politică de pace și colaborare, singura cu puțință în timpul de azi.

Reașdă din nou în zona glacială a războiului rece, omenirea, dezamăgită de altitudinea S.U.A., își va întrea lupta pentru pace și bună înțelegere. În America chiar, oameni politici de seamă, intelectuali, opinia publică, critica politica externă agresivă și provocatoare căreia i-a cedat președintele Eisenhower.

Lupta pentru pace e graa. Dar popoarele au simțit boarea binefăcătoare a păcii în ceasul cînd patru oameni puteau să o decidă dacă reprezentanții Americii ar fi fost de bună credință, și în climatul pe care-l adusesse în viața lor speranța unei dezarmări generale și totale.

Înfrînarea dezamăgirii, provocată imperialist, de către Uniunea Sovietică, e încă o contribuție la cauza păcii.

Calea Griviței

*Leagăn mi-a fost mahalaua cu maidane
Cuipe de gropi, minjite de guoaie,
Cu unile cășute înghenunchiate-n noroaie,
In care muncitorii de la „Grivița” intrau
aplecindu-și grumazul.*

*(Ei care nu știau să se plece în fața cuiva,
Nici să-i doboare necazul).*

*Stăteam de multe ori și priveam cum se zbat
Și mă-ntrebam de unde se naște lumina ce le
înundă obrazul,*

*Parcă prelinsă din cerul fardat?
Ai mei erau copleșiți. Tata umbla cu plumbul
privirii-n pămînt,*

*Galben ca un sfînt
Din icoanele mamii, care nu mai foloseau la
nimic.*

*(Erau singurele tablouri ce-nviorau odaia, un
pic).*

*Pe un scrin ciuruit de cari, se mai afla o
fotografie,*

*(De pe cînd erau logodiți):
Tata și mama zimbeau din carton fericiți.
(Zimbetu-acesta niciodată n-avea să mă
revie).*

*Și, doamne, chiar și-n poză erau galbeni,
de ceare!*

*Țîrziu mi-am dat seama că o vremeam dreame
— Naprăznică seară —
Intuneceind risipițele bucurii tineresti...*

*Mama plîngea uneori, dreptă, cu ochii-n
feresti,*

*Privind cum își gonește dimineața mînzul,
Pe maidanul cu bălării și scafei.
Știam atunci că nu are cu ce să-ncrepească
prînzul*

*Pentru băieții...
Vintul mi-l lua, vîntul mă izbea
Ca pe-o fulguală de nea...
Și-am trecut prin lume neștiut,
Citeodată ciudat,
Altiadată mut
Ca o umbră culcată pe sat.
Numai gîndurile mi le scriam pe hirtie.
Dospite și grele,
Desprins din năduf și din rele.
Bîntuiau durerile ca o molimă neagră:
Zăceau în cîmpe,
Stăruiau la munte,
Se cuibăreau în uzine
Și se vînturau îmbrăcate în zale
Prin mahalale,
larna, vara,
Molima cuprinsese țara...
Locuia în curte cu noi, un om:
Era cazangiu. Avea mîinile groase.
Putea să frîngă un pom
Cu brațele lui vîjnoase.
Dar el era bun ca un corn cu lapte,
De la dînsul am aflat într-o noapte,
De unde venea băpaia,
De unde creștea zorii
Ciudați*

*In care se-mbrăcau muncitorii
Cu hlanide ca niște mari împărați.
Și-am căutat lacom isoarele
Focului minunat,
Adus din ceruri terestre
De către un alt Prometeu.
(Soare era, dar nu era soarele
Focul acesta cu miezul greu).*

*Îl rînduiau în ferestre
Ca pe-o aprinsă mușcată
Și ridea toată odaia, luminată;
Îl purtai în piept
Și-ți simțea ca pe o inimă mare, fierbinte;
Înainte,
Cu ochii închiși,
Către lizele parfumate de mori și caiși...
Unde simțezi, unde o-afi fărîmițat
Ca o ceață suflată de vînt,
Ochi plîși, ochi plecați în pămînt,
Să vă vedeți astăzi băieții, să vă sîrugați
nepotul*

*Și să vă uimiți cum se-mbracă-n atlas
Maidanele, oamenii, totul;
Și cum se ridică, albastre,
Pe calea Griviței,
Semețe, casele noastre...
Alexandru ȘAHIGHIAN*

TINERI SCRITORI: Vasile Rebreanu

Critica literară a făcut volumului lui Vasile Rebreanu o primă călduroasă. Tinerii prozatori promovau de „Tribuna” a publicat recent în paginile periodice clujești două fragmente de roman care nu dezminți nici aprecierile favorabile, nici prevestirile în ce privește ulterioara dezvoltare ca romancier a autorului volumului de schițe și năvăle „În plină zi”.

Unitatea acestui volum o conferă mai ales faptul că majoritatea bucăreștilor se deslășădă într-o perioadă de timp cuprinsă între momentul în care satul ardelean ocupat de fasciști așteaptă venirea armatelor sovietice și a armatelor rominești aliate și următorii clișei ani de după eliberare. Altfel, tematica este poate rară, dar interesantă pentru un singur volum. Se remarcă predefecția autorului pentru subiecte, despre copilăria nefericită, mutilată de război și stăpânirea neomnșii („Sub cerul limpede”, „Jarbă pămintului”) în alte buccji e vorba despre anii de ocupație și teroare fascistă („Mînzul”, „Înainte de răsărit”); despre lupta pentru formarea gospodăriei colective („Pămint amar”); despre omul înaintat al epocii noastre („În plină zi”).

sat află cu stăpînit s'au e criminal și descoperă tulburat „c'ă nu știa nici un cîntec” („Pîntre oameni”) etc.

Încă în formație, Vasile Rebreanu oscilează între proza de observație psihologică sau de notație lirică și epică „obiectivă”.

O analiză psihologică realistă reușește în „Noaptea fără somn” în care este urmărită subțil transformarea mentalității unei bătrîne jărănci. Autorul încearcă să analizeze și stări sufletești mai nuanțate, nu tocmai ușor de deținut: Mădăra care-i aduce băntăutul de 8 amere în „coșocelul ei alb” și-i mîngie cu mîini albe, aspre, ușoare și reci”, este pentru copilul sensibil și bolnăv intruchiparea suavă a purității și de aceea obiectul unei adorații infantile intense, o imagine proaspătă și tîmșitoare, asociată în ceasurile de febră cu aceea a zăvoacăi „mari și albastre” („...și zăvoacăle toate-mi intrau în suflet și mă linișteau, și mă răcoarea... și iar auzam pe mama plîngînd și auzeam iar pe oameni înjurînd că trebuiau să plece pe front... Eu așteptam noaptea, așteptam zăvoacăle... Vedeam naupa noastră albă cu un suris, cu zăvoacăle. Totul era un joc de întindere albe, dănuțoarea, în care se amesteca chipul ei, coșocul, merele, ursul, eu”).

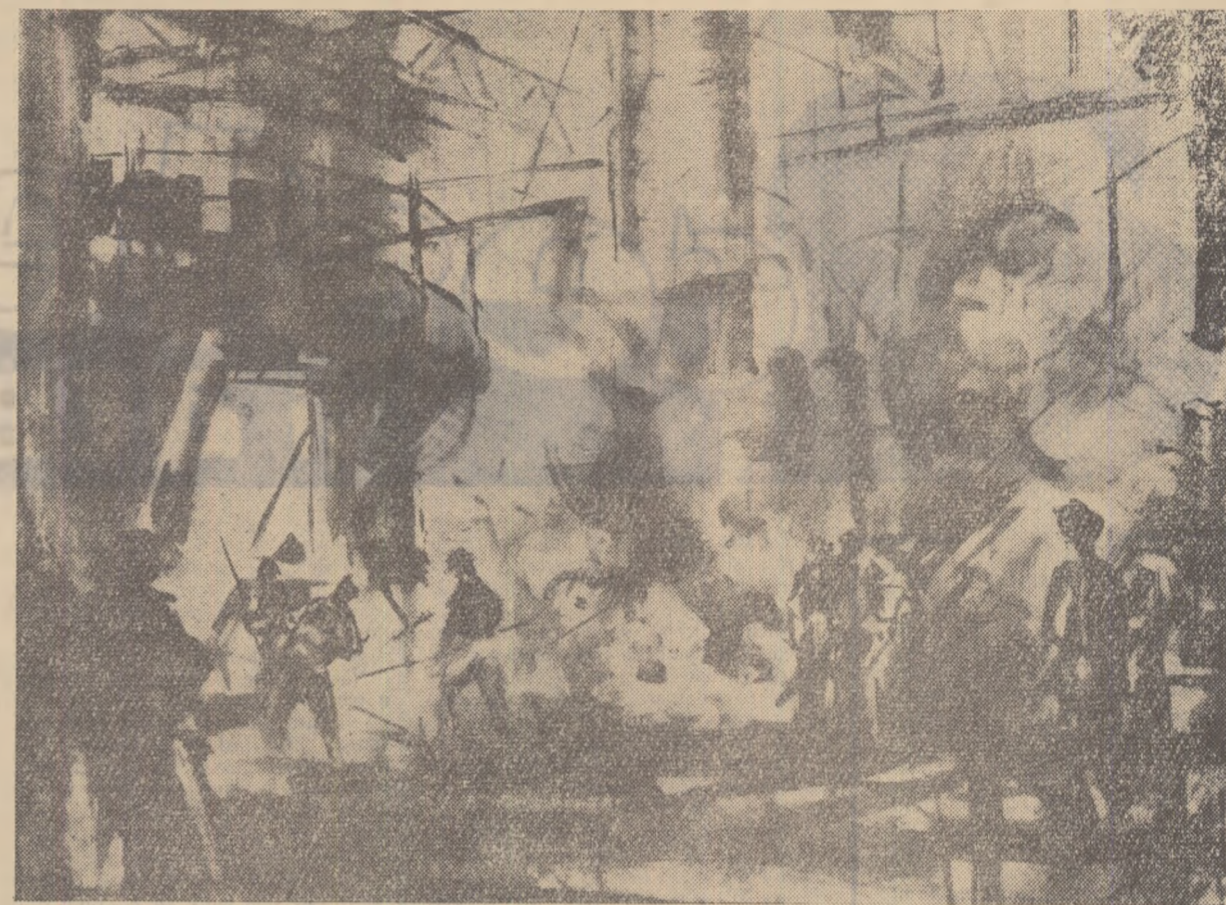
caracterizare unică, dar sugestivă — „Jafa ei tragică de pămint ars”.

În majoritatea lucrărilor lui Vasile Rebreanu visul este un procedeu frecvent, cu potențe multiple pe care tânărul prozator încearcă să le valorifice la maximum (uneori abuziv). În starea onirică se dezvăluie de fapt aspirația intimă și fierbinte („În plină zi”). La Vasile Rebreanu visul mai are adesea un rol echivalent meditației, izolării sau „visării” romantice, ancorate însă în realitate și de aceea stimulator ale acțiunii (la rezistența față de autoritățile fasciste — primarul, ocupanții hitlerişti) — sau chiar la luptă.

Simbolul și visul se împletesc adesea („Mărul”, „Sub cerul limpede”) creînd uneori ca în „Mînzul”, o atmosferă de încordare. Un atare procedeu liric poate fi expresia unui sentiment puternic de ură împotriva fasciștilor: „Mînzul a stat nemîncat pușin, a tresărit și a pașit încet. Eu m-am uitat la mînz, m-am uitat la mînz și m-am uitat la nemți. M-am uitat la secure și la nemți. Noaptea am visat secură”.

V. Rebreanu a înouătat de la Zaharia Stancu arta scîndării frazei și a repetării cuvîntului sugestiv, reușind să creeze, uneori adevărate poeme în proză („Inserare”, unele pașaje din „Înainte de răsărit” pag. 69, 72).

În n.r.-ul 19 (321) din 5 mai 1960, al „Gazetei literare”, la rubrica „Opinie” și sub titlul „Intr-o lăbrăleanu și Topirceanu sau o eroare bibliografică”, prof. I. Crețu publică un articol cu o scriere sugestiv prin toate problemele, fie de detaliu fie de ordin general, pe care le ridică. Cum articolul în chestiune pune în cauză, pentru una din erorile, de astădată bibliografice, ediția noastră din Eminescu, un răspuns se impune, nu numai pentru a întoarce autorului ei drept, în cazul de față: prof. I. Crețu, presupusa noastră „eroare”, dar și pentru a arăta cu un minut mai de aproape acel amplu și documentat răspuns pe care-l datorăm rimei cu care prof. I. Crețu spune, în ultimele trei, numere din „Lăbrăleanu”, edițiile pînă azi apărute, printre care și a noastră, din Eminescu, unui examen pe cât de minșios, tot pe atîta, să năvăluim, și de fundat. Cînd dă rectificația, așa cum fiecare editor la rîndul său, și cu alte prejăuri, a făcut-o, un vers pînă azi alterat, ca acela din „Scrisoarea III-a”: „La Paris în lupanare de cianisme și de lene”, pe care atât manuscrisul, unitul, amăgitor, cît și, mai ales, edițiile lui Eminescu însuși, din „Timpul” îl turnaseră, după propriul său model de la 1866 („Cînd viața-i un basmu pustiu și irti”) din „Mortua est”, în singular lui țipăz antic: „La Paris în lupanare de cianisme și de lene” — prof. I. Crețu face un real serviciu criticii de text, de care editorii câtă să fîm seama în viitor. Un bun text, definitiv, și oarecum „ne variat” al unui autor clasic, nu se obține decît prin colaborarea tuturor „traducătorilor”, cum se exprimă în graiul lor popular adevăratii editoii din R.S.S. Moldovenească și abia la capîtul a multe și laborioase altoiri. Tot așa, și cu celelalte rectificații cite vor fi mai fîind. Cît despre marea și pururi insolubilă problemă a regionalismelor lexicale, sau morfologice, alimnterîi zîcînd despre una din problemele de boltă ale limbii literare, anume aceea a „moldovenizării” sau „demoldovenizării” textului eminescian, chestiune, în care editorii de la Chișinău au spus totuși atîtcea lucruri judicioase, dezbaterea e mult prea complexă pentru a fi și prematură. Să ne mulțumim, aşadar, pentru astăzi, cu ceea ce oferă ca „avant-pōst” (termen folosit și în presa noastră literară de la 1948), discuția ultimului articol al prof. I. Crețu.

Adriana ILIESCU, SORIN IONESCU

„Interior de uzină”

Opinii contestabile sau despre cimiliturile bibliografice

PUNCTE DE VEDERE

In n.r.-ul 19 (321) din 5 mai 1960, al „Gazetei literare”, la rubrica „Opinie” și sub titlul „Intr-o lăbrăleanu și Topirceanu sau o eroare bibliografică”, prof. I. Crețu publică un articol cu o scriere sugestiv prin toate problemele, fie de detaliu fie de ordin general, pe care le ridică. Cum articolul în chestiune pune în cauză, pentru una din erorile, de astădată bibliografice, ediția noastră din Eminescu, un răspuns se impune, nu numai pentru a întoarce autorului ei drept, în cazul de față: prof. I. Crețu, presupusa noastră „eroare”, dar și pentru a arăta cu un minut mai de aproape acel amplu și documentat răspuns pe care-l datorăm rimei cu care prof. I. Crețu spune, în ultimele trei, numere din „Lăbrăleanu”, edițiile pînă azi apărute, printre care și a noastră, din Eminescu, unui examen pe cât de minșios, tot pe atîta, să năvăluim, și de fundat. Cînd dă rectificația, așa cum fiecare editor la rîndul său, și cu alte prejăuri, a făcut-o, un vers pînă azi alterat, ca acela din „Scrisoarea III-a”: „La Paris în lupanare de cianisme și de lene”, pe care atât manuscrisul, unitul, amăgitor, cît și, mai ales, edițiile lui Eminescu însuși, din „Timpul” îl turnaseră, după propriul său model de la 1866 („Cînd viața-i un basmu pustiu și irti”) din „Mortua est”, în singular lui țipăz antic: „La Paris în lupanare de cianisme și de lene” — prof. I. Crețu face un real serviciu criticii de text, de care editorii câtă să fîm seama în viitor. Un bun text, definitiv, și oarecum „ne variat” al unui autor clasic, nu se obține decît prin colaborarea tuturor „traducătorilor”, cum se exprimă în graiul lor popular adevăratii editoii din R.S.S. Moldovenească și abia la capîtul a multe și laborioase altoiri. Tot așa, și cu celelalte rectificații cite vor fi mai fîind. Cît despre marea și pururi insolubilă problemă a regionalismelor lexicale, sau morfologice, alimnterîi zîcînd despre una din problemele de boltă ale limbii literare, anume aceea a „moldovenizării” sau „demoldovenizării” textului eminescian, chestiune, în care editorii de la Chișinău au spus totuși atîtcea lucruri judicioase, dezbaterea e mult prea complexă pentru a fi și prematură. Să ne mulțumim, aşadar, pentru astăzi, cu ceea ce oferă ca „avant-pōst” (termen folosit și în presa noastră literară de la 1948), discuția ultimului articol al prof. I. Crețu.

consecrate edițiilor din Eminescu, ti-părite cam cu un șfert de reacție în urmă, în „Viața românească”, toate semnate același și-n care, cu binecunoscută veră și cu rară fantezie de închițitor frîmțind pînă la obsesie problema „postumelor”, ce nu sînt postume, despicînd firul în patru și pătrunzînd în curcubitele ei odată înțele. Înși fraza de mai sus își are rostul ei, bine țielu. Ea face puntea de trecere către ceea ce întesțe să demonstreze.

„Printre cei ce s-ar fi furpat din bunurile lui lăbrăleanu, prof. I. Crețu crede că poate număra și pe G. Topirceanu, fost, zice d-șu, colaborator al „Vieții românești”, agădar expus tentativei „autor de paradisi”, care ar fi putut să facă și unele observații destul de interesante asupra versurilor lui Eminescu”, dar care era departe de a fi un „eminescolog” (ce-o mai fi și asta?), cum vor esă-i înfățesce, în ultima vreme unii și alții, de oarecum s-a prea (sic.) ocupat cu critica textelor și a edițiilor eminesciene. Cine să fie aceia ce sînt cu orice preț să acrediteze legenda că autorul „paradizilor” originale ar avea dreptul la încă o faimă, peste aceea de umorist, nu-mi este cunoscut, însă n-ar fi exclus să fie și obligatul domniilor voastre, de vreme ce prof. I. Crețu continuă: „Cu toate acestea (raportajii la ultimul cîrmei al cîntăului), în volumul al cincilea al ediției sale etc. etc.” și urmează precizarea că la capitolul „mărturiilor” am reprodus, ca fiind al lui Topirceanu, un fragment din articolul „Eminescu și epigonii lui”, apărut în „Viața românească” din iunie 1914, nesențat, la „Miscelanea” și despre care d-șu și convinge că este al lui lăbrăleanu. Cum stau lucrurile, în realitate, vom vedea de îndată, însă nu strică să zăvoacă o clipă în prag pentru a netezi puțin terenul. Mai la urma urmei, o eroare bibliografică de felul acesta, pe care prof. I. Crețu ne-o împușcă, n-ar fi un lucru prea grav — s-au văzut atîtcele și mai și, — cîtă vreme textul Topirceanu e cum recunoaște și prof. I. Crețu, parafraza unui alt text, acela cu certitudine de lăbrăleanu, și din care de asemenea am reprodus, tot fragmentar și tot la „mărturiu”. Erroare bibliograficume est să scrie pe jonia de gardă a celui excelent „Philobiblion” de la 1857 — și-n lumina acestui indiscutabil adevăr oricî pînă se irti. Totuși să fie, cu să-l recunoaște, dar nu e cazul. Mai mult. Dacă nu e un specialist al textelor eminesciene, și nu e, Topirceanu este în schimb un împătimit de poezia lui Eminescu și, de bună seamă, nu numai din contactul și conștient cu seful său redactor, lăbrăleanu, a cărîia mină dreptă a fost atîția amari de lei, „Viața românească”. Dacă nu ne-ar fi teamă să opunem unui barbarism îndărătnic („eminescolog”), un altul de o mai atenuată stridență, desigur, și încă, am spus că Topirceanu este un strălucit eminescofil. În domi din cele cinci recenzii, unele din ele adevărate execuții, ca aceea a poetului Săulescu, nu numai singerașă dar și inumană, ca orice execuție capitală și pe care le țipărește

în numărul dublu (4-5, april-mai) dinaintea celui în care se publică articolul „Eminescu și epigonii lui” — Topirceanu își întresce argumentația cu clasice versuri din Eminescu, cu tot atîta imagini plastice. Admirabila ediție, recentă, a operei lui Topirceanu, în două volume, alcătuită de Al. Săulescu, ilustrează din plin, cu texte și referințe din copioasa bibliografie sice-uzesă citeva titluri: „Comemorarea lui Eminescu — Opinia, XV, 1919, nr. 3652 (15 iunie), p. 1.” (II, 481); „Eminescu și epigonii lui” — V. IX, 1914, nr. 6 (iunie), pp. 374-378. La Miscelanea, nesențat” (II, 479); „Pe un volum de Eminescu” — V. VII, 1912, nr. 10 (octombrie), pp. 79-87” (II, 478), articol reprodus în cuprinsul ediției (II, 296-304), plin de multe și subtile observații, cu nimice mai prejos de ale dăscăliului său lăbrăleanu și care singur el și ar fi fost deajuns să îndene la mai multă prudență. Cum de o analiză meticuloasă nu poate fi vorba, rețin doar rîndul în care, opinînd lui Eminescu poezia modernă”, vorbește de un poet, „criticîndu-l din burzburăz înfensiv, de care nu va avea loc nicidec”, și urmează să se la locu nicidec”, și revine și-n cel de al treilea fragment al articolului în litigiu, „Eminescu și epigonii lui”, iar în conferința „Cum am devenit moldovan?”, finuță la 19 ianuarie 1933 în București, tipărită postum în 1956, reprodusă în ediția Săulescu (II, 371-391), pe care de bună seamă prof. I. Crețu n-a cunoscut-o și-n care se așă nu numai țagădu, de vom cita mai departe, a unuia din „indicile certe” pe care d-șu își întemeiază argumentarea, dar rîndu însuși întregi și demonstratji, citese nu cu puțin surprinzătoare, următoarele: „Cunosc de multă vreme pe d. Mihail Săulescu și am petrecut destule ceasuri împreună, dar nu l-am auzit nicidec” pe acest mare scriitor exprîmînd vreo teorie despre arta poeziei, despre năvăla sau roman. Nici în manuscrisele lui M. Eminescu, de la Academia, nam găst nicăreia așa ceva”. Butadă de umorist sau, pur și simplu, realitate? — lucrul rămîne să fie verificat, însă el nu este mai puțin amuzant, cînd ne gîndim că marele exeget al poeziei și al scriitorilor eminesciene, ca, fără contestație, a fost lăbrăleanu, n-a avut fericierea sau poate nefericierea, să cunoască labirintul inextricabil al manuscriselor lui Eminescu, în timp ce profanul Topirceanu... Adăoș, apoi, că-n tabla de materii a volumului XXXIII (nr. 4-5-6) din 1914, G. lăbrăleanu și figurează pe nicio contribuție (singura corespondența epocii acelea ar dezlega enigmatică absența) și că, pe de altă parte, în valorașn bibliografie a ediției Săulescu, și la un examen cit de sumer, amele lui Topirceanu apare destul de frecvent identic la „Miscelanea”, fie nesențat, fie cu inițiale și vom fi speriți, în mind considerabil, numărul acelor prezupții ce ar putea pleda pentru paternitatea Topirceanu. În fond, cu prezupții lucrează și prof. I. Crețu, numai că d-șu le numește certitudini. Cum rămîne atunci cu afirmația categorică, după care la „Miscelanea” lăbrăleanu era „factotum” și că „apropie monopolizase” orice subiect legat de postumele eminesciene? Tonul ciceronian al alneatului („Noi însă care știam că...”) nu agurează nimic bun pentru restul argumentației. Și-ntr-adevăr.

Tot ceea ce prof. I. Crețu afirmă în legătură cu spirîta „mărturiilor” și pînă și gratuită răstălmăcere. „Mărturiu”-le n-u nimic din intenție diabolice pe care le l-pune în cîrcă prof. I. Crețu. Cine cunoaște o ediție din clasicii francezi, de la Corneille de pildă, de la care am și imprumutat sugestia, știe cum stau lucrurile. Cînd însă, la capitolul acestei ciudate interpretări, scrie, negru pe alb, că după ce am reprodus din Topirceanu și pentru a preîntîmpina nu știu ce imaginare acuzații, am „mai” reprodus și din lăbrăleanu, prof. I. Crețu comite, cu bună știință în fals, deosebirea aia cronologică și topografică, situația e totul contrarie. Textul lăbrăleanu e din 1912 și figurează inițial (V, 699), după care urmează un text lon Trivale din 1913, și-n cele din urmă textul din 1914 al lui Topirceanu (V, 700). Acel „mai reproduse” nu se poate aplica, agădar, decît acestuia din urmă și nu lui lăbrăleanu. Și totuși, ceva trebuie că se ascunde în arcanele acestei logici tenebroase.

Delegarea poate că ne-o va aduce analiza celor „două-trei indicii”, însă „certe” pe care prof. I. Crețu și-a durat subredul edificiu. Juxtapunînd cite un cîrmei din cele două texte incriminate, pe care le-am reprodus și dintre care unul cu certitudine de lăbrăleanu, prof. I. Crețu se crede îndreptățit pe temeiul comparației similitudini de vocabular și expresii, să atribuie și estă-lalt articol, „Eminescu și epigonii lui”, tot lui lăbrăleanu. Cum însă de nu l-am pus în gardă tocmai aceste similitudini de expresii, ar fi distrat, că nu lipsi de prejudecăți, ar fi văzut că na-

„Parada” de Victor Eftimiu

ncă-o poliță plătită fostului regim burghezo-moșieresc poate fi considerată și recentă piesă a lui Victor Eftimiu, „Parada”, prezentată de scena Studio a Teatrului Național. Cunoscutul dramaturg a încercat în trecut să dezvăluie unele din vicile societății burgheze, aruncînd săgeți satirice la adresa farsei alegerilor („Omul care a văzut moartea”, a corupției clerului („Marele duhovnic”), etc. „Parada” nu este așadar un accident în opera înscrutabilu scriitor, ci o continuare a unei linii de rezistență în creația sa extrem de vastă, de diversă și de înegală.

Dar tocmai alăturarea noii piese a dramaturgului de mai vechile lui lucrări, dă la iveală, odată cu îngrădirea de gen și stil, marea deosebire care le desparte, marcînd în fond schimbarea unghiului de vedere al autorului în oglîndirea critică a realității date, trecerea sa de la zimbetul indulgent la risul demascator, de la poziția de critic amuzat și pasiv totodată a unei societăți cărăia nu-i intravedea posibilitatea îndreptării, la poziția de acuzator public, care condamnă a-această societate în numele istoriei. În numele justiției populare.

Acastă forță demascatoare constituie de altfel calitatea principală a piesei „Parada” intitulată pe drept cuvînt „frescă”.

Posesor al unui material de viață bogat, interesant și revelator prin el însuși, dramaturgul l-a dispus într-o suită de tablouri, care nu abundă nici în situații comice neașteptate, nici în contraste sau alternații de aparență și esență. Piesa constituie o adevărată demonstrație, în orice caz foarte instructivă, despre corupția morală, liche-lismul politic, turpitudinea spirituală extremă, specific burghez în descompunere, în anii care au precedat eliberarea țării noastre.

Eroul piesei, Mielu Brebu, „geniu politic” din fragedă pruncie, traversează piesa de la un capăt la altul, ilustrînd prin biografia sa destinul clasei sale. Piesa îmbrățișează astfel un interval mare de timp, peste patru decenii, modulîndu-și tonul după culoarea epocii, de la ridicolul pitoresc al familiei negustorului Mișu Brebu, care în 1902 abia îndăia să se descurce în politică, la tragicomedia desguștătoare pe care fiul acestuia, marș om politic pe vremea dictaturii militar-fasciste, cîne de pază al regimului burghezo-moșieresc, este nevoit să o joace în 1944, în fața reprezentanților poporului. Reflectorul luminează în rîln, fără clar-ob-scururi, vicile unei societăți apar în toată nuditatea. Desigur, despre „dama voalată” s-a mai vorbit și în alte piese, despre tranzacțiile între partide aparent adverse de asemenea. Intrigile din cadrul familiei Brebu și din anturajul lor sună foarte familiare. Și totuși violența și caracterul direct al acuzații aduc o notă nouă în această piesă, care are meritul de a fi descris această societate pînă la prăbușirea ei.

Aici se află însă și limitele lucrării. Mărginindu-se la cadrul îngust al familiei Brebu, Victor Eftimiu și-a limitat posibilitățile de zugrăvire a esenței fenomenului social. Cunoaștem în piesă o latură a societății, burghezia în trăsăturile sale odiciose, dar nu cunoaștem cealaltă latură, poporul, clasele ex-

Teatrul Național „I. L. Caragiale”

ploatate. De aceea, conflictul piesei, atunci cînd există, se deslășădă în sinul aceleiași clase, prin micile ritualități și adversități bine cunoscute, prin intrigile de salon și manevrele de cabinet, dar nu prin marile ciocniri sociale care au caracterizat epoca. Depășînd în cuprindere istorică alte comedii realistice, descriind încheierea destinului unei clase, Victor Eftimiu nu a pătruns suficient în contradicțiile adînci ale realității oglîndite. De aci caracterul abrupt, nepregătit al finalului. Neveleindu-se cu forță artistică lupta maselor populare, pregătirea și declararea insurecției, imaginea victoriei finale apare artistic nejustificată. De aci și unele episoade cu caracter declarativ, ostentativ chiar, ca de exemplu acela în care Mielu Brebu își afirmă puterea de zbir al regimului de dictatură fascistă, sau acela gratuit, inconsistent referitor la gazetarul democrat Prundeanu.

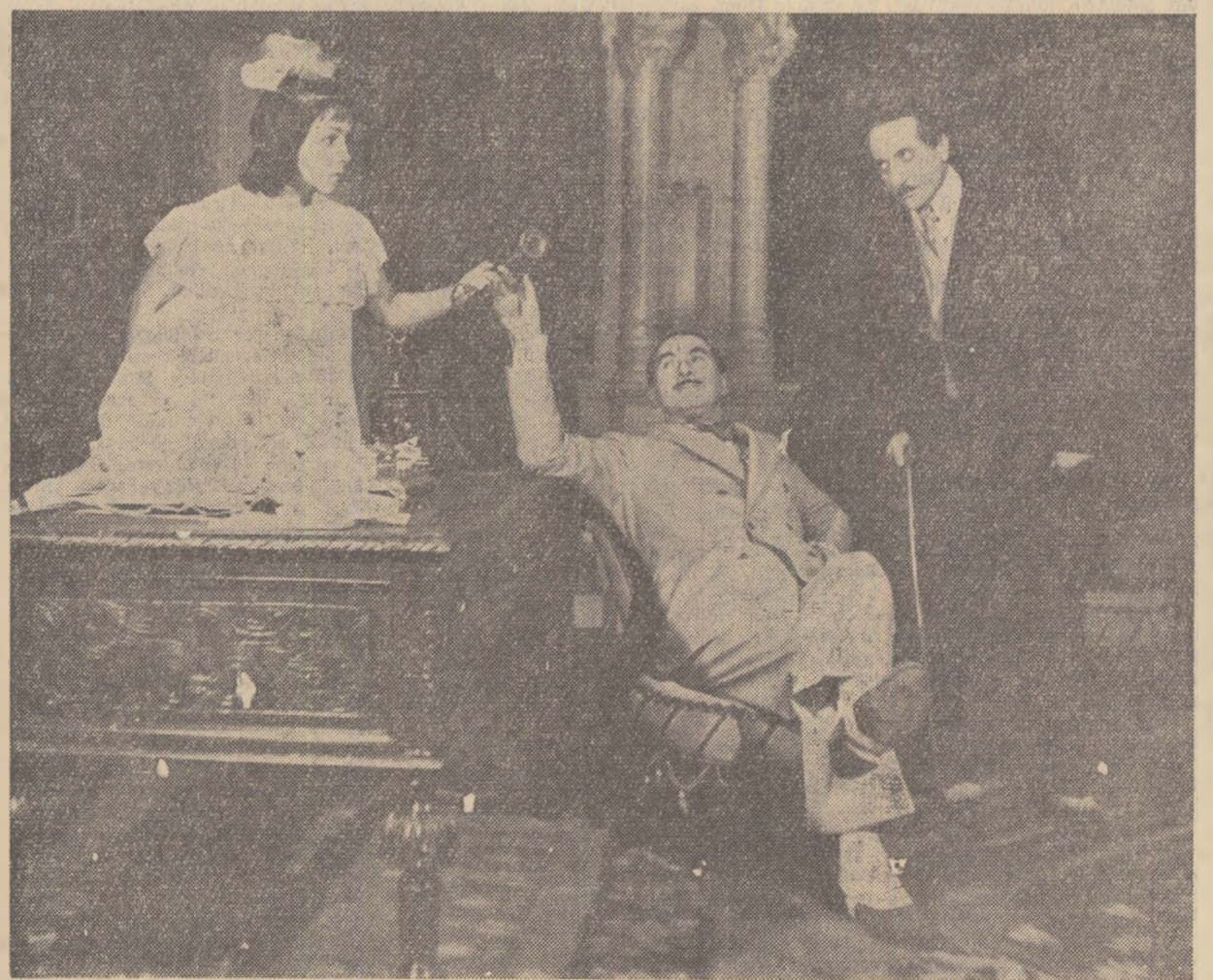
Acastă slabiciune a piesei, cînd în limitarea cadrului ei social, l-a îndemnat pe Mihail Berechet,

Uneori simți chiar o anumită ostentație în jocul actorului, care, furat de caracterul aflat, ostentativ al textului, se prezintă parcă singur în fața publicului.

În celelalte roluri am revăzut pe cîțiva din bunii actori de comedie ai Naționalului: Cella Dima, plină de temperament, în cocheta și capricioasa Emeralda Brebu, Carmen Stănescu, elegantă și rafinată în Pușa Brebu, Coca Andronescu, „nostimă” în Pușa copil, Silvia Dumitrescu-Timică (Sevasta Brebu), Elvira Godeanu (Nuși Stănescu), Ion Manu (atent ca totdeauna la compoziția fină, în rolul ramolitului prinț Marviale), Gr. Vasiliu-Bîrlîc și Mihai Fotino în același rol, al deputatului liberal Romeo Ciulniță. Șteharitid puțin în haina străină a comediei, acțria de tragedie Aegipsina Macridu-se căutat să se acomodeze rolului: tîndrul Victor Moldovan, în rolul vîrstnicului politician țărănist Crișan rîmînd în suprafața rolului, s-a împiedicat și în accentul ardelenesc al acestuia, C. Bărbulescu l-a lăsat pe Nae Cluceru dominat de umbra lui Țipătescu. Contribuții corecte la spectacol au adus Ovid Teodorescu, Alfred Demetriu, C. Diamand, totuși cam ne-sigur în rolul nu prea limpede al ziaristului Prundeanu.

Așadar o piesă care, fără să aducă multe date noi, face un bilanț sintetic al comediilor satirice adreseate burgheziei, marcînd poziția militantă, acuzatoare, a dramaturgului Victor Eftimiu, și un spectacol care, punînd în lumină trăsăturile pozitive ale piesei, nu izbutesc întru totul să-i suplinească lipsurile. Totuși, publicul primește piesa și spectacolul cu simpatie pentru că ei place să ridă pe socoteala aceluia al căror destin în țara noastră a apus de mult și pentru totdeauna.

Margareta BARBUȚA

Artistul emerit Nicky Atanasiu (Mișu Brebu), Coca Andronescu (Pușa-copil) și Victor Moldovan (Crișan), într-o scenă din „Parada” de Victor Eftimiu, la Teatrul Național „I. L. Caragiale”, sala Studio.

OASPEȚI MAGHIARI ÎN ȚARA NOASTRĂ

OMUL CU PĂRUL DE AUR

Schiță de TATAY SÁNDOR

Vă salut, dragi prieteni!

Vin pentru întâia oară în Republica Populară Română. Pe plajuri încă nevăzute de ochii mei...

— și pe aici își aducea Sipos Margit pruncul acasă. Drumul nu era însă terminat și astfel femeia era silită să umble prin gîlbui pînă-n glieze.

— La uite ce mai ochi albaștri! — Și ce piele catifelată! — Fruntea! Uitați-vă la fruntea lui!

De părul lui ne minunăm mai mult ca de toate celelalte, dar pe urmă ne căzura ochii pe fața vestedă a Margitei, cu nasul celă lărgit, pe-a ochii ei spălăciți și pe părul cinelui.

— De la țică-său la moștenit... — Păi... așa-i de șelb țică-său? — Când lo-ți vedea, veți zice că-i un inger, nu om pămîntean.

— Da' vine și el pe-aici? — În trebură suralele. — Vezi bine, pentru el copilul ăsta e totul — răspunde Margit și începe să-și legene plodul.

— Ce-i tai-so? — Conducător de combină — răspunde Margit înguindu-și buzele, de parcă pruncul i-ar fi vorbit.

— Noi nu văzuserăm combină în viața noastră căci pe aici, prin stîncăria de sub coaste, de abia aveau ce face cu sapa și cu cazmaua, darmitte cu alte unelte!

— Una din cele mai frumoase misiuni ale scriitorului este aceea de-a întinde și de-a strînge miile peste granițe. De a ne ajuta între noi, de a împărtăși împreună bucuriile noastre comune, și grîlle noastre, și, cu puteri unite, să izbim în dușmanul din interiorul sau din afară.

— Venirea delegației de scriitori maghiari în România este răspunsul nostru la viața întreprinsă de tovarășii noștri scriitorii din țara dvs. Le exprimăm sincerele noastre mulțumiri pentru buna plădă pe care ne-a dăruit-o și le făgăduim că noi, scriitorii maghiari, vom înfrinși și intensifica colaborarea noastră în același spirit de prietenie și comunitate de sentimente și aspirații frățiești.

FOLDEAK János

FODOR JÓZSEF

„POETUL” (fragment)

Merg pururi înainte. Chiar și atunci cînd glasul e numai șoptit. Steag sint, ce flutură ușor spre-aceia care încă nu s-au născut. Sint goarna și sabia de foc, în mina lor.

Prietene, te chem. Știu drumul bine, prin codrii plini de neguri, pe neteda sosea, sau dacă vrei, prin ape — cu vînturi vuitoare, venind spre noi, cu seara fără stea.

Nu preget. Știu o torșă ce-mi dăruie îndemnul de-a nu trăi doar, simplu, cotidiană zi. Și-mi dă aoiță o forșă, și flacăra se-nalță năpalmică-n amurguri străvezi.

Cunosc tristețea orbă și casta bucurie, și fosnetul tăcerii în seri de catifea, și cărțile, și noaptea, și-l știu pe „nu” cel aspru, și pe frumosul, tinerescul „da”.

Priveliști însoțite ne-apar, privind spre mine: popoarele — unite, lumina — înăingind. Puternic în credința că biruie dreptatea, nimic nu-ți poate sta în drum, nicicînd. Deci, hai cu mine! Vino să lăudăm în cîntec, pe omul drept, integrat, al gândurilor mari, pe cei ce-nalță fabrici, cîntînd, și-nalță case, pe luminoșii noștri făurari.

Trec anii mulți, trec veacuri... Uitate-a-ocolește doar pe acel ce-n luptă slujește-un fel măref. Privește-ne — și cîntă! Va străluci-n lumină, sărbătoreasc, cuvîntul, și de preț!

În românește de TUDOR ROTARU

Blondul mă apucă de braț. — Las' pe mine, și de n-ăi fi mulțumit.

— Dar bine, omule, asta nu-i meseria dumitale!

— Ge-are-a face? — se amestecă

o vecină în vorbă. — Da' ce! Crezi că bărbatul meu, care-i om de rînd, n-ar putea face zidul?

— Ce-i asta pe lingă mașinaria cu care lucrează dumnealui! — sări cu gura o altă vecină.

— Așa că blondul nostru prinse curaj și, în timp ce-și răsuca o țigară cu o singură mină, anume ca să-și dovedească dexteritatea în fața femeilor (căci cine naiba a mai văzut om făcîndu-și țigara cu o singură mină!), mă luă la sigur:

— Las pe mine, tovarășe! — apoi ndă foaia și o lipi slujindu-se tot numai de o mîină.

— Ce eră să fac? Purceserăm la tocmeală desigur de fapt, nu era nevoie de nici un fel de tocmeală, căci omul nu cerea nici jumătate din ceea ce se plătea în mod obișnuit pentru o asemenea lucrare. Ceea ce, doamnă-iarță-mă, îmi pară încă o dovadă că se pricepe la zidărie. Dar nu mai aveam ce naiba să fac, căci mi-ăș fi aprins pape-n cap cu liola de femeie care-i ținea parlea. Darmitte cînd băgai de seamă că și fiică-mea cea de 8 anșori tot de parlea lui se găsea!

— Hăi, nene, — îi zicea — că-ți arăt eu de unde să tei pietrele alea drepte și netede.

Nu peste multă vreme se și auzi huruitul pietrelor și plescătul mistriei. Și parcă era un făcut: peretele se înalța vîzînd cu ochii, de ziceai că o putere nevăzută îl trăgea în sus. Eu scoteam apă și nevoie de trei zile, și cînd colo ce să vezi; nici nu apusesse soarele de-a binelea, că zidul era gata isprăvit. Și unde pui că omul lucrează fără fir de plumb și fără poloboc, totuși peretele era atât de obilat, că nici din cărămida dacă i-ai fi alcătuit și mai drept tot nu ieșea. Dacă nu i-ăș fi avut toată ziua în ochi pe acest zidar al meu, aș fi jurat că însuși necuratul i-u venit în ajutor. Dar nu putusem observa nimic alta, decît că mina îi umblase ca prisnelul toată ziua.

— Dacă e om pe lume care să merite un aldămas, apoi ăla-i blondul nostru — ne ziserăm toți ai casu! și mă și rezeci după o cană de vin. Cel cu pietele aurii nu băuse nici bar, o gură de vin toată ziua — zicea că dasă bea nu mai are spor la muncă — și eram incredentat că acum, după ce s'isrîse lucrul, va bea virtos. Dar nu! Se mulțumi cu două pahare, două paharele mai bine zis, astfel încît vecinii au fost aceia care dădura cînil de lîud.

Printră femeie degrabă se lăși vestea că noul venit nu-i din cei cătoră le plăcea să trăie în mîncă. Nici că se mai vorbea de alta pe la finții. Și se porniră femeile cu îndemnuri pe la unii și pe la alții, toată lumea să-și înalțe zidurile dărăpănate, căci ieșiră și bun lucru ca omul cu chicia aurie imeni pe lume n-ar mai fi fost să facă. Așa-și căleaua bărbatii, de zid la urmă n-a rămas o palmă de zid nereparat pe toată coasta viilor, măcar că tot în pereții durați de mină omenească erau sprijinite terosele de-a lungul cărora se înșirau butucii purtătorii de straguri zemosi.

Se întâmplă însă că o vulpe se apucă să gonească după o pisică prin vii. Mița sari pe finția, de acolo pe osie, aceasta începu să se rotească iar pisica și vulpea se prăbușiră în apă. Pisica ieși ea cu chiu cu vai, agățîndu-se așa, udă leoracă, de mușchii ce acopereau pietrele cu care era căpătuit puțul, dar cu vulpea s-a zis. Peste câteva zile, pescuindu-l în puțul și avînd în vedere că la vremea de val, pe pielea ei nu face doi bani, o îngroparăm așa, cu totul sub rădăcina unui pâr găunos. Cu asta, însă, țărășenia nu era isprăvită. Fințina trebuia slejită pînă la ultimul picur de apă, după o asemenea spurcăciune, ha mai trebuia rinit și scos și nămolul de pe fund. Și încă cit mai grănic toată asta, căci era vorba despre puțul din care își luau apa de băut cinci case de gospodari. Toate bazele s'isrîse, dar fințina cea a dîncă de zece stînjini lășase pe la mijloc o bură cît pe colo. Așa era de cînd lumea și așa o vor apuca și nepoții noștri. Ce-i drept însă că tei luă groaza numai dacă te gîndeai că ar trebui să te lași în fundul ei. Tar Găspăr, putarul satului, care luă o sută de zloți pentru curățatul unei finții obișnuite, cerea două sute cînd era vorba despre asta a noastră.

Nu mai deparie decît în primăvară îl pussem de o curățase lung și acum iată că iar eram nevoiți să punem cîte 40 de fiorini, mină de la mîină, dacă voiam să avem apă curată. Cînd se vădeau femeile mai al naibii pe chestia asta, numa'ce să țofășă străinul cel cu păr aurii.

— Las' că am să cobor eu — grăii — iar dumneavoastră îmi veți plăti cît veți socoti că se cuvine. Eu nu vă cer două sute de fiorini, asta v-o spun de pe acum!

— Așa că spre seară, după ce se înăpoiară oamenii de la lucru, ne apucărm și sleirăm fințina. Ge mai zbura găleata în sus și-n jos! Iar cînd nu măi rămăsese pe fundul ei decît nămolul, fixărm o funie groasă de fusul finții și legărm un ciubăr la capătul ei. Combinărm se așeză în ciubăr iar noi îl lăsarăm frumuseț în adînc.

— Vai! Numai de n-ar păți ceva — se văicări vecina, acoperîndu-și ochii. Și era toamă cea care la timpul sau chitocise cînd Sipos Margit spusese că are un bărbat ca un inger.

— Doamne ferese! — strigă toate celelalte ca într-un glas.

— Slava domnului, — ofțară femeile urșate. Dar vecinul, cu fruntea brobonită de sudoare, se dădu la ele.

— Parastasiul vostru de muierii — Da' cînd se lasă Tar János în put pe 200 de zloți știu că nu vă prăpădiți cu blagoslovenia!

Cînd trăgeam în sus al zecelea ciubăr de nămol omul din fundul finții își făcu mina plinie și întrebă: — Cîi o fi casu? — Nici prin gînd nu-mi menea trece; de ce naiba o fi vîrîd să știe pe ce vreme ne găsim? Îi strigai: — Nu știu! Ni s-a stricat ceologul.

Desen de MIHU VULCANESCU

— Nu face nimic! — strigă cel din puț. — Las' că-l repar eu.

N-ar fi fost de mirare dacă am fi socotit; că tot e adevărat că-ți înălțată cu Scaraoșchi și am fi prăbșit fințina peste ele. În loc de asta, îl țesarăm bineînțeles, să ne curăte puțul și îngăduirăm și femeilor să cete gura. Și să le fi văzut cum se mai cutremurau de cîte ori ciubărul se izbea o leacă de peretele finții! Și cum se mai repezeau să se aplice și să arunce ochii în puț. Iar noi, bărbatii, smuceam de roată; doar-doar omul pe care cu ciubărul pește nas. Dar pas de-o brodește, căci fiecare era mai sprintenă decît o nevastă!

— Cînd îl ridicărm, în cele din urmă, pe combină, ce să vezi! Muierile îi și pregătiră ligheanul cu apă caldă, căci, îl aduseseră săpun și prosop curat, cîcă să-și spele obrații, de nămol. Dar nu prea avură parte de așa ceva, căci pe dată sosi și Margit cu copilul în brațe. Și numa' ce soase o basma de sub capul pruncului, o imnule nițel în apa caldă și, punîndu-și plodul în brațele unei vecine, ștersă cît și zice pește petele de țînă de pe fața bărbatului. Și luă ponosita sapelei nemească din cap iar omul doar se scutură odată și nupa' ce văzurăm cum toți cîrionții lui cel aurii se rindură, fiecare la jocul lui.

Tînrul duse deșteptătorul cel strîc și-l readuse a doua zi gata reparat. Cu o săptămîină-două mai înainte ceasornicul nu voia să meargă decît dacă îl culcam pe burta, iar de sunat nici poveste, de nu se mai înlea mîinle, iar acum, de ce combinărm îl luă în mină, zăruia de-și era mai mare dragul. Să fi văzut acum ce se mai adunau femeile ca să caste gura!

Iar prețul ce-l cerea pentru acest lucru era o nimica-totă. Să nu ne fie de mirare, decît, dacă de acum orologiole de prin casele oamenilor fură cele ce-șî luă țapășita la deal, spre sălaşul străinului. Ornice vechi de cînd lumea țacăneau de-acum, lustruite, prin cîmhi, dimineața oamenii se sculau în sumetele clopotelor deșteptătoarelor și nu într-o casă de oameni prîneră cucii a ieși din nou în porții și a număra, pe glas păsăresc, ceasurile ce se scurseseră de la miezul nopții.

Omul cel străin începu apoi să repare mașinile de cusut, plumbu la rînd, oalele găurite, și muncind astfel mereu spunea că n-ar mai pleca dintre dealurile noastre pentru nimic în lume. Nici nu era de mirare, căci plaiurile noastre aveau cînciul lor; era știut că cel ce bătea odăul parul pe la noi, greu se mai urma din loc. Și chiar dacă o luă spre alte meleaguri, mereu-meru îl trăgea așa înapoi. Nel cam după ăștia care, ca niște suflete rățacoare se întorceau din cînd în cînd — mai înții cu părul surit, apoi cu bărbă albă — după ăștia zic, cam băgam de seamă trecerea anilor.

Era deci lucru aranjat că străinul cel iscusit rămîne pentru totdeauna la noi; făcu, cu noi de-a valma culesul — dar bine, omule, asta nu-i meseria dumitale! — Ge-are-a face? — se amestecă

inima. Dar tot ce făcea, trebuia neapărat să fie zugrăvit pe fond trandafirului. Altcum... nici nu se apuca de treabă. De fapt, nici nu s-a găsit un singur om, în tot satul, care să dozească altovea. Cine nu știa, de-acum, că acea oolăre trandafirică era fabricată de omul cu păr bălat, după propria lui înșocire, din zeama a numeror fructe de pădure numai de el cunoscut, precum și din var!

El întrebunța și albastrul, un albastru deschis și luminos, atunci cînd pe tavanele cu grînzi dorea să înfășăreze cerul. Dar — după cum spusărm — în urma lui mai ales trandafirul rămăseră pe pereții sălășurilor omenești de printre dealuri. Iar noi ne vedem casele vopsite în roz și pe dinafară. Dar într-o zi, în ultima zi frumoasă a acelei molcome toamne, se întâmplă ceva cu totul neașteptat. Princa acelei întâmplări? Nici azi n-o cunoaștem. Măcar că eram atât de siguri că întîmț mai bună ca acest conducător de combină nu se găsește în toată lumea asta. Dar... vorba aceea: poți ști ce zace în sufletul omului?

Se întâmplase anume că în acea ultimă zi frumoasă de toamnă ne po-

mențrăm într-o mare gîlceavă ce se auzea dinspre casa Șiposeștilor. Iar apoi îl zărirăm pe combină zbucind-o pe ușă cu un fel de ranită, goșă, subșoară și cu părul tare ciulit. După el... potop de sudălm. Dar pe lingă cuvintele de ocără și mai zbura prin preajma capului și unele obiecte de uz casnic, precum: oale, cratițe, perie, făcăleț și... cîte și mai cîte. Și toată această ploaie de scule era altă de deasă, încît era la mîntea omului că ele nu puteau porni doar din mîinile Margitei! Se vedea cît de colo că și mă-sa îi dă o leacă de ajutor. O cunoașteam prea bine cu toții. După puțină vreme ieșiră și femeile în ușă și o luară după bietul combină. Dar din blagoslovenie ce-i trimitea pe urmă nu se prea putea înțelege mare lucru, căci ariau amîndouă deodată. Numai cînd cea bătrînă începuse a răguși atunci, în timp ce noi ne cățăram printre araci ca să vedem mai bine, de-abia atunci, zic, înțelesărm ceea ce striga Margareta pe glas mai limpede:

— Să nu-l credeți! Oameni bun! E un escroc și-o secătura, așa să știți. Nici părul nu-i e veritabil; umbria la coalar, — să mă bată dumnezeu — și-ăș face „permanent”! Să mi se uște limba dacă va minti. Pînă acum am făcut, dar acum vă spun că habar n-are de combină.

A doua zi, ca un crainic al iernii ce se apropia, se lăsă o ceață deasă de să nu vezi unde calci cu piciorul. Unli cred că pe asemenea vreme poți să zberci cît te ține gura, că nici dracu' nu te aude. Nu-i adevărat! Pe ceață glorioasă omeneșc zboară de parcă ar grinde aripi.

Femeile se buluciră iarăși la fințina. Era o clipceală anlo de parcă un ston de grauri ne-ar fi năpădit via. De la gospodăria de stat se auzea bine clămpăniul sapelor, dar femeile, învăluite în negură, nici că se sinchisau; sporovăiau de parcă s-ar fi găsit de capul lor în toată draga asta de lume. Bărbatii, cît ce prîneră de veste ce și cum, urcără dîmbul cu sapele pe umeri pînă ce ieșiră din ceață. Dar femeile nu conțenă nici acum cu pălăvrăgia, cîi rîdeau tot mai suchitate, plîșîndu-și palmele și minunîndu-se mereu de omul și de combină.

— Iuți soroi! Nu-i e rusine, dîtai omu! — se azeze la coalar! — Vorbăria tu curmă de glasul a dînc al vecinului!

— Vascrișu' vostru de muierii! Da' ce! Voi nu stați ceasuri întregi cu căldările-n cap, la frizer? Vă ies ochii din cap, vă curge sudoarea pe față, și totuși stați, ca niște mirnoșite.

Femeile, auzind asemenea vorbe, honhotiră și mai tare apoi, băgînd de seamă că gălețile și le goliseră din vece de apă balansare, se fofiliră care-ncolo.

Săptămîni întregi așteptărm să-l vedem pe combină reapărînd printre dealurile noastre, căci nu arare se întimpla ca unii să o ia din loc; să-și lase familia (d-astea se întimplă mai ales la vremea musliului), apoi să se întoarcă iarăși. Dar omul cu chicia aurie nu mai apărea.

Trecură zilele cele neguroșe și se stîrniră ploile. Și cît ce le podidi tumezeala, meterezele cele clădite de combină se lăsară într-o rîin, apoi începură a se lăsară de-a binelea. Ornicile se opriră din mers, oalele plumbuite se găuriră din nou și numai ce se pomeneau bietele gospodine cu pilele umezite și sfîrșite, de ziceai că cine știe ce mașini or mai fi fiind.

Și nu eram încă decît prin postul crăcunului, cînd mîzgăleala trandafirică de pe pereții caselor prîneră a se desface straturi-straturi. Cel mai mare bucluc îl avură cei ce-șî doriseră cer albastru pe tavanele bucătăriilor, căci stelele de aur pîcau așa, pe de-a-n-tregul, în corbele aburite. Oamenii măturau de zor fîrmiturile de var trandafiriu, care se aduna gră-măioare-gră-măioare prin fața caselor. Iar vîntul, șgălnicul, le imprăștia, încă înainte de cădere primelor zăpezi, în toate părțile. Astfel bietii gospodari se pomeneiră cu coastele rugini de prin preajma caselor cînte în toate culorile curcubeului.

În românește de Nic. A. Străuțiu

MATYAS FERENC

Din ciclul „Ungaria în 1945”

JURAMINTUL

Aici, unde tăcerea tremură, parcă revod acele ore umbre, revod și calul girboș ce gonea s-aducă-n ropot amintiri și umbre O mascaradă vană de cuvinte rostea un corb de ură înnegrit, de crime plătuite și-mplinite — din eoul mediu-și făuriră-un mit... Eu cu surisul unei mame moarte, — suris ca un jungher pătruns în piept, — eu merg în pas cu sacra libertate, cu oameni mi ce-mi spun de drumul drept.

ȘI ASTFEL A INFLOTIRI SPINZUL...

Din auroră s-a desprins o fată asemeni unui potir, și vin ne-a turnat. În coșia de un roș-aprins purta flori de spînz. Suvenir neuitat, cu un zîmbet turburător i-a risipit petalele prin agore, pe scrumul tăcut. Lucidele gânduri mi-au străbătut sufletul cald și vioi — pe sub plopii ce-șî trimitea solile primăvara doliul, dispărea tăcut la orizont, cînd noi soarele de-acum l-am întrevăzut.

În românește de GEORGE DEMETRU PAN

Földes János

Fodor József

Tatay Sándor

Matyas Ferenc

Desene de SILVAN

S. GHERASIMOV

„Trecerea rîului cu bacul”

„Noul val” în filmul francez

După cîteva ani de încercări, de discuții, dar reușite — adesea parțiale, dar răsunătoare, — „noul val” al cinematografiei franceze e amenințat de mercantilism.

„Noul val” e o etichetă destul de vagă. E greu să-i desemneză mai precis participanții. Nu înglobează pe orice tânăr realizator, ci pe cineva care a avut o contribuție originală și originală în povestirea cinematografică, urmărind în general sau, fără acrișul grație cu unghiuri de filmare, dar cu binevenită mobilitate a aparatului.

Toate aceste însușiri însemnau mai curînd promisiuni. Presa progresistă franceză a întâmpinat cu simpatie o mișcare ce părea să ajute la despotizarea cinematografiei franceze în lumina de nebulă, organizată ca o afacere de afaceri, dar în același timp și de semnificație socială mai netă. Și totuși, orizontul e îngustat. Faptele sînt depășite fără a se sugera măcar conexiunile, implicațiile mai profunde. În alte filme erotismul devine dominant. „Amanții”, filmul premiat al lui Louis Malle — excelent documentarist, colabora-

lian, amenințat și el de facilități comerciale.

Cuvîntul „părea” se repetă obligator. Scurta istorie a „noului val” e, în mare parte, destrămarea de aparență și înfrîngerea măsurărilor renunțate. Ceea ce au spus efectivele aceste filme a fost destul de puțin semnificativ. Chiar dacă renunță la cereri o perspectivă social-politică mai clară, le lovește de menținerea încăpățînată la constatare. Trufău descrie în „Cele patru sute de isprăvi” — traducere aproximativă a idiomului „Les quatre cent coups” — consecințele lipsei de înțelegere față de un copil. În „Cu capul de perete”, Franju înfățișează lumea de groază a unei case de nebuni, organizată ca o afacere de afaceri, dar în același timp și de semnificație socială mai netă. Și totuși, orizontul e îngustat. Faptele sînt depășite fără a se sugera măcar conexiunile, implicațiile mai profunde. În alte filme erotismul devine dominant. „Amanții”, filmul premiat al lui Louis Malle — excelent documentarist, colabora-

torul lui Cousteau la „Lumea tăcerii” — redescoperă la trei decenii distanță biologismul lui D. H. Lawrence, ușor de recunoscut chiar pe fond de Brahms. Măcar în „Amanții” se percepe ostilitatea față de convențiile și ipocrizia burgheză, de adulterările de saloni, foliară, elegant. Dar la Roger Vadim, unul dintre reprezentanții cei mai gălăgioși ai valului, erotismul a devenit curînd fond de comerț și tîndrul regizor s-a specializat în filmarea rotunjimilor frumoase ale lui Brigitte Bardot. Intinsă ca o pală de ulei, viziunea erotică acoperă totul și ajunge să deformeze și critica socială. „Voi scupa pe mormintele voastre”, film cu titlu menit parod să scandalizeze, era însuflețit de un lăudabil spirit anti-rasist. Un negru alb, — negru prin cantitatea de sine care fixează în Statele Unite un statut de paria, totuși semnificativ cu orice american sădă la sud, — fuge dintr-un oraș sudic, decis să-și răzbune fratele lîșnat. Dar răzbunarea se înfăptuiește exclusiv pe plan erotic, cu mare consum de femei albe. Cu intenții evidente bune, filmul jignește greaua lăudă dusă împotriva rasismului american.

Erotismul a avut și poate are sens protestatar cînd trumpe într-o atmosferă de ipocrizie puritană. Se subordonază atunci unei critici mai largi, împotriva taburilor victoriene. Shaw nu s-a mulțumit să spună adevărul despre dragostea trupească, ci a arătat raportul strîns dintre prostituție și capitalism. Dar „noul val” lovește cu zgomot în porți larg deschise. Nu puritanismul e principala țintă în Franța.

„Valul nou” nu e neapărat tînr. Presa progresistă din Franța, a calificat „Regatele din San-Francisco”, ultimul film al sexagenarului Claude Autant-Lara care a dat „Rogu și negru”, „Străbătînd Parisul”, „Jucătorul” — drept o îndăbită desfacere cu amănuntul de obscenități. În acest studiu, „noul val” devine o rubrică rentabilă în registrele negocului cu filme, alături de întâmplările cu gangsteri și de tradiționalele vodeviluri.

Latura comercială nu poate acoperi sensurile simptomatice. Erotismul, preocupare dominantă, biareză, zoologia mărunță, negarea huliganică a altor valori, toate configurează o viziune despre lume precizată localizat social. E interesant că critica cinematografică al unei publicații de dreapta ca „Nouvelles Revue Française” a diagnosticat-o destul de precis, pornind de la mediul luxos în care se petrec ultimele filme ale „valului nou”. Ne-am săturat de multe pseudo-barbare — scrie Fr. Nourissier în numărul din aprilie 1960 — de automobile ultraelegante, de piscine costisitoare. Toată Franța se identifice pentru moment cu clișee tineri burghezi care li servesc de idoli ori de fabricanți de idoli.

E foarte îndoielnic că Franța se identifice cu acești fabricanți de idoli. Dar semnificația socială a fenomenului nu se reduce la cinematograf. În literatură, o perfectă corespondență ca mediul și mentalitate, întîlnim în romanele lui Jacques Serguine, unul dintre adolescențimane lansajii în ultimii ani la Paris. Proza lui Serguine pare inconștientă chiar față de Françoise Sagan. Narratorii — care se identifice și prin nume cu autorul — duc o existență compusă în special din vacanțe marine, camaraderii și petreceri rapid înghițite, plimbări cu automobile ultimului tip și variate impercheci. Mentalitatea de juisor — colorată pe alocuri cu aluzii literare — implică și o totală lipsă de prejudecăți. Poveștile se lasă cu grație întreținute de o femeie mai în vîrstă, ceea ce-i permite să trăiască fără griji pe întreaga odraslele de familie. Filozofia lui Serguine e expusă în câteva fraze din romanul „Șinții inocenți”, „Curajul, abnegația — răzbat. Ca și devotați, răbdarea, suferința și castitatea. Nu mă voi sinucide niciodată. Nici cu bucată, nici cu rădică. Prea mi place să trăiesc. Cînd mă doare ezbier ca un măgar. Sînt în stare să țar și tac, dacă-mi slujesc la ceea și mă poate ascunde. Tot ce trebuie e să nu suferi”. E programul perfectului juisor — huliganul „vital” — tip 1960.

„Noul val” e un fenomen contradictoriu. Noua literatură franceză nu se reduce la Serguine. Nici cinematografia tînră — care l-a dat între alții pe Resnais — nu se poate închide în dormitoarele castelului. Dar problema nu mai e de vîrstă. „Valul nou” va avea cu adevărat perspective atunci cînd „noul” își va doborî sensul lui social și nu va orologice, și debutații în cinematografie se vor insera în tradiția filmului progresist, veche cit dezoilatare cinematografică. Chiar în noul val se găsesc destule nume în stare s-o facă.

Și o știre din lumea culturii. Din dorința ca literatura să pătrundă în părțile cit mai largi, un editor din New York a hotărît să publice cărți care să albe coperta împregnă cu parfum.

— Cu miros specific subiectului? întrebă reporterul.

— Pe cît posibil — răspunde editorul.

— Care este prima carte publicată în noua colecție?

— Asasinul din Singapore.

Propunem următoarea manșetă: „O carte uflă în marea bătaie a ideilor, parfumată cu Chanel” (parfumul d-nei Nixon).

Cu această punem punet. Să sperăm că cele cîteva știri au fost edificatoare, încercînd să cuprindă aspecte diverse, de la cele privind moravurile pînă la cele literare, fără a neglija actualitatea politică. Într-un cuvînt, „lumea liberă” în acțiune, reflectată în faptul cotidian.

„In marea bătălie a ideilor”

Recent, mister Richard Nixon și-a părăsit subiectele preferate, desigur, pentru o clipă, și s-a aruncat în bătălia crîncină a ideilor. Să-i dăm cuvîntul: „Trebuie să înțelegem că în lumea contemporană nu se pută o mare bătălie a ideilor. Că nu putem să rămînem indiferenți. Trebuie să ne dovedim mai tari în controverse sau să murim”.

Impresionant pînă la lacrimi (să n-ajere mister Nixon acest sentimentalism neocomercial) de apelul său patetic, am căutat în zărele din ultimul timp știri care să-i vină în ajutor. Precizăm de la început că nu am scormonit colecții de jurnale sau reviste, ci ne-am adresat numai actualității de unde am cules cîteva știri în sprijinul „marilor bătălii a ideilor” pe care o susține mister Richard.

Așa dar, să începem.

rut acum cîteva săptămîni: „Direcția centrală de investigații care conduce serviciul de investigații american”, trimite „fantomă” în spațiile corințiale de fier... (În paranteză fie zis „News week” nu spune că asemenea „fantomă” nu se mai întorc acasă. Ce să-i faci, lipsă de ospitalitate. Pentru concretizare, vezi cazul Powers). Dar nu numai „fantomă” se ocupă cu ochiadele în ograda vecină, ci și „așașii militari, diplomați și alți observatori oficiali și neoficiali trimiși peste holare”, ne comunică tot „News week” în articolul semnat de Lloyd Norman. Curat „bătălie a ideilor”!

Dar să fim obiectivi. Oamenii domnului Nixon se ocupă și de probleme legate de... munca cu cartea. Cum? Să apellăm din nou la fape. Mister Harold Mc. Oglethorpe este fostul președinte al Asociației naționale a industriașilor din S.U.A. Decj o personalitate de prim rang care s-a bucurat anul trecut și de calitatea de director al expoziției americane de la Moscova. Recent, directorul ne-a informat despre conținutul broșurilor puse cu generozitate la dispoziția vizitatorilor expoziției. Într-un cadru solemn, la Congresul Asociației naționale a industriașilor din S.U.A., Mc. Oglethorpe a spus: „Aceste cărți, băgeți de seamă, erau în limba rusă și ideea lor a fost de a învința pe cititorii cum să organizeze răsturnarea comunismului în propria lor țară”.

„Fantomă”, broșurj subversive, U-2 — sau mai pe scurt argumentele lui Nixon și compania.

El a declarat: „Sînt un mare admirator al lui Li Sin Man”. Are dreptate. Li Sin Man s-a dovedit „tare în controverse”. Cînd cu pistolul, cînd cu bicicul. Păcat că pînă la urmă nu l-a mai rămas decît admirajia unui alt falit politic.

Și o știre din lumea culturii. Din dorința ca literatura să pătrundă în părțile cit mai largi, un editor din New York a hotărît să publice cărți care să albe coperta împregnă cu parfum.

— Cu miros specific subiectului? întrebă reporterul.

— Pe cît posibil — răspunde editorul.

— Care este prima carte publicată în noua colecție?

— Asasinul din Singapore.

Propunem următoarea manșetă: „O carte uflă în marea bătaie a ideilor, parfumată cu Chanel” (parfumul d-nei Nixon).

UNDEVA IN MISSISSIPPI

Recunoaștem că sîntem ireverențioși. Prima confruntare are drept cadru o plajă, iar combatanții sînt îmbrăcați sumar. Dar să sperăm că nimeni nu se va formaliza, nici măcar prea cu ceremonial Alan Dulles, specialist în „propagarea aeriană a ideilor”. Pe această plajă a apărut, nu de mult, după cum relatează „United Press International”, decj o agenție care răspindește ideile domnului Nixon, un grup de negri. Ei au vrut să dovedească contraforilor lor cu pielea de aceeași culoare din Asia și Africa că în America există egalitatea deplină a raselor. E vorba doar de bătălie ideilor. Dar pe plaja din Biloxi, situată pe tîrîm goliului Mexic, au intervenit unele mici neplăceri soldate cu patru negri răniți.

Dar aceasta nu a fost totul. În oraș au continuat bătălie. Nu se putea lăsa nepedepsită îndrăzneala unor negri care au crezut că pot murdări apa oceanului, invadînd (da, acesta este cuvîntul) plaja rezervată albilor. Așa că au mai fost arestați patru negri sub acuzația că au rănit un alb. De la arestări s-a trecut la omor. Dar poliția nu a intervenit cînd a fost asasinat un negru, cîci în acest caz, clișam, nu a fost vorba de incidente rasiale. Ci, probabil, de o plăcută dispută de idei. E adevărat că în Mississippi cuvintele sînt înlocuite cu gîoaște. Pentru mai multă putere de convingere.

Argumentul cu pistolul dovedindu-se eficient, au mai fost răniți alți zece negri, printre care trei femei și o fetița care stăteau pe o bancă într-un parc.

Acți se oprește relatarea agenției americane, așa că nu mai ne permitem decît să-i reamintim pe domnul Nixon, care spunea: „Trebuie să ne dovedim mai tari în controverse sau să murim”. Ah, și negrii aștia neștiutori! Au luat ad literam figura de stil nixoniană și „au murit.”

DIVERSE

Tot din Statele Unite.

Harry Truman a elogiat pe unul din stîlpii frontului intelectual american.

S. BRAND

P.S. Și o ilustrație. D-l Franz Joseph Strauss prezintă cizmele pe care le vor purta recruții Wehrmachtului renăscut. Cei mai fideli apărători ai idealurilor d-lui Nixon își pregătesc încălțămîntea. Numai să se găsească amatori să admire astfel de cizme

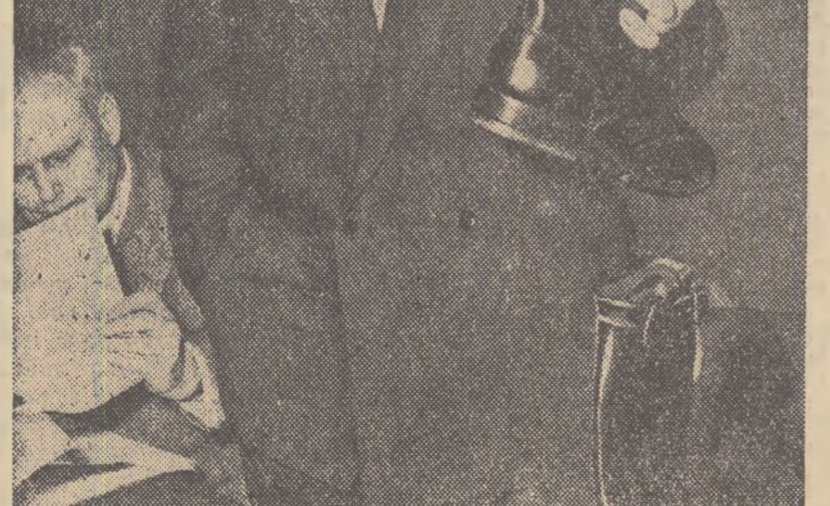
„FANTOME”

Dacă în Mississippi oamenii domnului Nixon s-au dovedit „tari în controverse” iată alte două fapte care dovedesc că adepții lui Dick (pentru inițiale: Dick este diminutivul lui Richard) „nu rămîn indiferenți”.

De data aceasta nu mai este vorba de negri și frații lor albi (așa scrie un ghid de prezentare a insorțului sud-american) ci de „fantomă”. Dar nu ca acelea care circula în castelele scoțiene, ci „fantomă” pe două picioare. Gîtez d'nt-un „News week” apă-

vă chiar, la actorie. În scrisul lor, în primele lor filme, treze simpatia o anumită intransigență artistică, dorința de înnoire — apanajul tinereții. De asemeni, spiritul protestatar — deși protestul rămînea uag și cu obiective înguste. Experiența de documentariști părea să le dea respect pentru fapte, mai multă exactitate a observației și curiozitate în povestirea cinematografică, urmărind în general sau, fără acrișul grație cu unghiuri de filmare, dar cu binevenită mobilitate a aparatului.

Toate aceste însușiri însemnau mai curînd promisiuni. Presa progresistă franceză a întâmpinat cu simpatie o mișcare ce părea să ajute la despotizarea cinematografiei franceze în lumina de nebulă, organizată ca o afacere de afaceri, dar în același timp și de semnificație socială mai netă. Și totuși, orizontul e îngustat. Faptele sînt depășite fără a se sugera măcar conexiunile, implicațiile mai profunde. În alte filme erotismul devine dominant. „Amanții”, filmul premiat al lui Louis Malle — excelent documentarist, colabora-

Silvian IOSIFESCU

POEZII Luminii

VLADIMIR PAVLINOV (U.R.S.S.)

Ascultă glasul meu

Ascultă glasul meu: în roua
De primăvară-n pomii uzi,
În fumul trenurilor pașnice,
În zvonul fierului, oriunde,
Răspunde:
Numele său înalt l-auzi?
Tu, care dăltuiești metale,
Sau cugești,
Sau citești,
Sau scrii,
Auzi în clocot de furnale
Cuvintele și astăzi vii?
Auzi cuvintele lui blinde
Și vocea graseind?

Răspunde.

Tu, care azi zidești palate,
Îți este glasul lui aproape,
Îți sînt aproape ochii puri,
În colțurile adunate
Vădind ușoare încrețituri.
La locul datoriei tale
Urmezi mărățele-i porunci
Și stînci sfărîmi,
Și scrii poeme,
Și mesageri în zări arunci.
Tu îl auzi,
De-aceea primul
În Cosmos vei zbura semeț.
Îl vezi,
El e aici, cu tine,
În preajma noii dimineți.
Urînd mulțimi, vesnic va fi.
În limbile pămîntului,
Cîntat de viitorii lirici,
Soare aprins, numele lui
Vladimir Ilici.

SEMION SORIN (U.R.S.S.)

Știu: astea toate vor fi!

Zboară comunistele rachete
În văpaia marilor viteze.
Hai, primiți cu dragoste, planete,
Înimile noastre pururi treze!

De-or să ne întrebe marșenii
— Cine v-a trimis? într-un cuvînt,
Fără preget noi le vom răspunde:
Al lui Lenin minunat pămînt.

Le vom povesti de anii noștri,
Mindri le vom arăta pe loc
Chipul drag și fruntea lui înaltă
Pe coperta cărților, de foc.

— Pace peste-nînderi de planete
Noi aduce, — oastea lui Ilici, —
De aceea cu prietenie,
Nu cu spade am venit aici.

... Știu: nimic nu va putea din drumul
Nostru de vecii rîniți, abate.
Iară gazdele numi-or Lenin
Cea mai-naltă-n zări a lor cetate.

Și va fi cinstit liici oriunde
Ploi de sori puzderie se cern.
Peste departate planete
Slava lui da dăinui etern.

In romînește de CEZAR BALTAG

contrapunct

Romanclerul portughez Aquilino Ribero, în vîrstă de 76 de ani, membru al Academiei de Științe din Lisabona, președintele al societății portugheze a scriitorilor, membru al Academiei din Bahia (Brazilia) și al Hispano Society of America (New York) a fost trimis în judecată de către autoritățile portugheze pentru acuzația atentat la securitatea statului și ultraj adus magistraturii. Corpul delict este romanul „Lupul arde”, în care scriitorul portughez descrie viața maseilor țărănești din țara sa. Conform legilor dicaturii lui Salazar, pretinsa vină a scriitorului — realismul său — se pedepsește cu 8 ani închisoare.

Aquilino Ribero este unul dintre cei mai buni scriitori portughezi contemporani. Recent, 98 de scriitori portughezi au propus Academiei Suedeze candidatura lui la premiul Nobel. Un grup de scriitori francezi, printre care Aragon, Pierre Abraham, Pierre Gamara, André Kedros, François Mauriac, André Maurois, Ray Queneau, Jules Romains, Jules Supervielle, Elsa Triolet și alții au semnat un protest împotriva noului act sancționat al fascismului portughez.

A murit poetul Jules Supervielle. De origine uruguayană, s-a născut la Montevideo, Jules Supervielle s-a integrat literaturii franceze de la începutul activității sale literare, devenind unul dintre poezii francezi reprezentativi între cele două războaie mondiale. Printre cele mai de seamă opere ale sale sînt „Fuga în inocență”, „Ocazul nevinovat” și „Poemes de la France malheureuse” („Poeme ale Franței îndurerate”). Acestea sînt scrise în franceză, unde poetul se afla în exil, în timpul ocupației naziste a Franței.

Jules Supervielle care cu puțin timp înainte de moarte fusese laureat cu titlul tradițional de priet al poeziei s-a stins la Paris, în vîrstă de 76 de ani.

In localitatea Blot s-a deschis un mare muzeu închinat picturii franceze Fernand Léger.

Cetățenii Republicii Democratice Germane — stat nerecunoscut de guvernul francez — au revole, pentru a veni în Franța, nu numai de viza statului francez, care în lipsa unei ambasade a R.D.G. la Paris, se obține foarte greu, dar și de un permis special de tranzit prin teritoriul controlat de aliații occidentali. Cazul cel mai recent este acela al scriitorului Stefan Hermlin, care luînd în timpul războiului în rîndurile Rezistenței franceze, a primit drept recompensă de onoare cetățenia franceză. Astăzi este împiedicat să vină în Franța, la mormintul fiicei sale. De ce? În dosarele fostului Gestapo, sînt acumulate în mîntile autorităților de ocupație americane, scriitorului german este „prost noster”. Drept care autoritățile americane îi refuză viza de tranzit prin teritoriul controlat de aliați. Au preluat ocupații americane și arhivile Gestapoului?

Într-unul din numerele trecute scriam despre indignarea simțită de artiștii publici în zăru frantuzesc „Pueblo”, articole îndreptate împotriva tinerei generații de scriitori spanioli și, în special, împotriva lui Luis Goytoso, arestat de frantuzi la 8 februarie. Ne-a parvenit o nouă știre în această problemă. 44 oameni de cultură din Madrid au adresat o scrisoare de protest statului „Pueblo”. Fecine semnatari — cunoscutul regizor Juan Antonio Bardem.

La Paris se bucură de mult succes expoziția de pictură rusa și sovietică.

Anul acesta la tradiționalul Festival internațional de la Lausanne a participat și balista națională maghiară. În Opera din Belgrad a prezentat două lucrări de Musorgski „Boris Godunov” și „Hovanscina”.

OMAGIU LUI NEZVAL

Eaima marilor artiști depășește mai întotdeauna datele de stare civilă. Măiestria opereii, sensul robust al ideilor și identifiacarea lor cu aspirațiile cele mai înalte ale omului, proiectează și asupra autorului ceea din fi-nțiere fără de bătrînețe și viața fără de moarte a valoroaselor lui creații. În felul acesta autorul trăiește odată cu opera, își multiplică existența în milioane de exemplare, trăind în inimile acelor care se hrînesc cu valorile artei și își continuă existența din generație în generație, asemenea unei torțe vii, purtate din mînd în mînd de-a lungul anilor.

Un asemenea autor este Vitezslav Nezval, marele poet al poporului fratei chehoslovac, de la a cărui naștere s-ar fi împlinit anul acesta, la 26 mai, 60 de ani: nu „a fost”, ci „este”, pentru că asemenea marilor creatori, făcătora poeziei lui Nezval arde nestîns, luminîndu-i mai departe viața și în ochii nenumăraților lui cititori, pentru a căror bucurie și-a strînut toate coardele dorniceii lui sensibilități.

Frate de generație cu Iiri Wolker și František Halas, Nezval și-a croit anevoios drumul; a plătii și el tribut supranaturalului și diferitelor „isme” și a străbătut toate meandrele frămîntării vremii de dinainte de război, toate meandrele contradicțiilor generației sale. Pe terenul zguduit de atîtea seisme sociale ale aceluși timp, încofăețat însă primii germeni ai adevăratului Nezval, ale adevăratei lui poezii, care, găsindu-și graul auten-

tic, a irupt strălucitoare în anul regimului de democrație populară.

Transformările produse în modalitățile de expresie ale poeziei în perioada aceasta sînt umitoare, luminate parca de descălușarea de forțe pe care o trăie, de elanurile creației pe care le imprimă clasa muncitoare poporului său, Nezval își purifică personalitatea, își fîltrează întreaga simfirie poetică, regăsește — regăsină — în felul acesta — drumul adevăratelor izvoare ale cîntului său, care se scurg năvalnice în curenții clocotitori al unei arte pe care a dus-o spre culmi.

Ceea ce caracterizează poezia lui Nezval, a acestui poet al lirismului și al celorlilor vii, este deplina ei încheagare în viață, după cum viața se încheagă pe deplin în arta lui. Într-un zăstrăl cu o imaginație de mare îndrăzneală, dăruit cu o mare capacitate de improvizare și fabulație, Nezval s-a jertit putut menține ușor în poezia eșemeră a atmosferei, cu străluciri facile și ecouri gratuite, pe care o cultivaese cîndva. Dar poetul și-a subordonat uneltile și mijloacele de expresie unei conștiințe lirice care-și căuta de mult căile în gîndirea lui și din drumul căreia abia forța revoluționară a proletarietului i-a înălțat piedicile. Astfel, dezgăzduit,

simfirea poeziei lui s-a revărsat copleșitoare într-o operă — închinată necondiționat milioanele de inimi ale poporului său — care i-a aprins fiacdra nemuririi, într-o operă al cărei eou poartă numele păcii, al progresului și al socialismului.

Activitatea lui Nezval a fost prodigioasă. A scris poezii, a scris teatru, și-a plecat fruntea spre a scrie pentru copii și a înălțat multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și-a dăruit-o în cele mai valoroase pagini ale creației sale, scrise între anii 1950—1957 și adunate în volumele: „Cîntul păcii” (pentru copii și a tîlmcății multe pagini ale autorilor de alt grad. Muncitor prin temperament și însetat de viață, poezii a continuat să rămînd însă, prin necesitate interioară, mai ales poet. Pentru că pentru el poezia a fost însăși viața, viața pe care o lăbea înfruntînd încit și-o dăruia toată, așa cum și